

SLOVENEK

Naročnina
za državo SHS:
za celo leto naprej Din. 120.—
za pol leta " " " 60.—
za četrt leta " " " 30.—
za en mesec " " " 10.—
za inozemstvo:
osemletno " " " Din. 216.—
mesečno " " " " 18.—
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji " " " Din. 15.—
v inozemstvu " " " " 35.—
Posamna štev. 75 par.

Cene inseratom:
Enostopna pettina vrsta mali
oglas po K 4.— in K 6.—
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po K 8.—, poslana itd.
po K 12.—.
Pri večjem naročilu popust.
Izbija vsak dan izvezem
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Mesečna priloga: Vestnik SKS.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; nevrnjenih pism se ne
sprejemajo. Uredn. tel. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 348 za oglaš.
zagreb. 9. 611, sarajev. 7563, praške in dunaj. 24.797

Razpad demokratske stranke.

Doslej smo bili vajeni govoriti in pisati o nesoglasjih in o razkolu v demokratski stranki. Danes so stvari dozorele že tako daleč, da mirno lahko govorimo o razpadu. Mogoče se razpad ne bo še takoj formalno proglasil, kar pa ne more prikriti dejstva, da je razpad tu.

Za 10. septembra so sklicali znani hrvaški in srbski intelektualci, ki so stali doslej v raznih političnih taboriščih ali pa so le od daleč gledali politični vrvež, ki danes pretresa našo državo do kosti in obisti, velik sestanek političnih osebnosti, ki s sedanjim nevzdržnim notranje- in vnanjopolitičnim stanjem v državi niso zadovoljne. Med nezadovoljnejši (>defetisti<) jih imenujejo naši fašisti) se je pojavilo tudi precejšnje število dosedanjih pripadnikov demokratske stranke in to ne baš najslabših, kakor pričajo n. pr. imena Roje, Tomljenovič in druga, ki imajo na javnost znatno privlačno silo. Ta okolnost je streznila tudi demokrate, da so začeli o svoji bodoči usodi malo razmišljati, a kolikor bolj so si izpraševali svojo precej kosmato vest, toliko globlje so prihajali do spoznanja, da se je njihov politični kredit sumljivo približal ničli na političnem termometru. Najboljši dokaz demokratskega strahu pred bodočnostjo je grdo psovanje in zabavljanje na vse one, ki ne gredo brezpogojno s Pribečevićem in se nočejo več slepo pokoriti Pribečevićem frazam. Psovke še niso nikdar bile znak moči.

Napovedani zagrebški kongres tudi v Belgradu ni ostal neopažen. Te dni je zasedal v centrali glavni odbor demokratske stranke, ki je moral zagrebškemu sestanku posvetiti kar več sej, da reši vprašanje, ali naj se udeleže tudi demokratski veljaki zagrebškega sestanka, da rešijo, kar se še rešiti da, ali pa naj trdovratno prezirajo vse pametne argumente in se opirajo zgolj na bajonete. Po dolgih in bur- nih razpravah je odločila skupina, ki jo vodi stari dobričina Davidović, da gre v Zagreb, kljub ogorčenim protestom strastnega Pribečevića in njegovih oprod, med katerimi seveda ni smel manjkati >sloven- ski Pitt< dr. Žerjav. S tem sklepom je na- rejen odločen korak, ki bo imel prej ali slej važne notranje-politične posledice. Tega koraka Pribečević tudi s svojo grožnjo z demisijo ni mogel preprečiti. Kamen se vali.

Prišlo je, kar je moralo priti. Demokratska stranka nikdar ni bila enotna, homogena stranka. Formalno je to pač bila, a nikdar ne v resnici. Demokratska stranka je ostala do danes to, kar je bila spočetka, namreč konglomerat štirih ali petih političnih skupin, ki jih je družila edino- le neugasna želja po posesti državne oblasti in pa neizmerna korupcija.

Črv korupcije je izglodal vso notra- njost demokratske stranke.

Spočetka se je raznim demokratskim roditeljem sicer posrečilo razne korupcijske afere spretno zaviti in zakriti s pla- čem državotvornosti in nacionalnega navdušenja. Ko pa se je le-to nekoliko poleg- lo in so se ljudem začele odpirati oči, se je korupcijski duh že tako razpasel v stranki, da ni bilo mogoče več nazaj na pot po- litične morale in poštenja, ampak se je vse demokratstvo pogrezalo pod pritiskom vo- dilih korupcionistov čim dalje globlje v politično močvirje. V tem je tudi obtičalo in danes ne ve več, kam in kako.

Priznati pa je treba, da je tudi med demokratskimi strankarji v Belgradu bilo lepo število moralnih in poštenih ljudi. Ti pa niso bili v stanu rešiti pogrezojoče se demokratske ladje ker so bili v silni manj- šini. Zato jim ne preostaja drugega, kakor da se odreko vsaki skupnosti z onimi, ki so demokratski pogin zakrivali in iščejo za svoje nadaljnje politično delovanje novih potov, novih smernic in novih političnih zvez z ljudmi, ki mogoče nimajo vse nad- kriljujočega političnega talenta, tudi ne sil- nih korupcijskih milijonov, zato pa imajo čiste roke, ki reprezentirajo danes ogro- men moralni in s tem tudi politični kap- ital.

Vzporedno z razsulo centralne de- mokratske stranke v Belgradu koraka raz- sulo njenega priveska v Sloveniji. Vzroki so isti tu in tam. Ljudstvo je dolgo potr- pežljivo poslušalo bahate fraze >jugoslo- vanske solie o njeni državotvornosti, ko pa je izpregledalo, da ne gre toliko za ple- menite cilje kakor za nenasitno osebno obogatitje onih pen, ki jih je slučajno pre- vratni val spravil na površje, je začelo

obračati pod krinko lažidemokratizma se skrivajoči liberalni peščici hrbet in danes pravi: Vse, samo mlado-demokratov ne!

Kot dobri državljani iskreno pozdrav- ljamo ta preokret v mišljenju zavednih lju- di, ker nam jamči, da se naše domače raz- mere sicer počasi, a zato stalno prečišča- vajo in urejajo. Demokratska stranka je bila.

Grški poraz v Mali Aziji.

KRALJ KONSTANTIN POBEGNIL. — PADEC SMIRNE. — PRED MIROVNIMI POGAJANJI.

London, 6. septembra. (Izv.) Reuter- jev urad javlja iz Aten, da se položaj po- raženih grških čet stalno izboljšuje. Izpre- memba v glavnem vodstvu grške armade je očitno dobro učinkovala. Zlasti južni del grške armade se drži dobro.

London, 6. septembra. (Izv.) >Times< javlja, da so dospeli pred Smirno šte- vilne angleške, francoske in italijanske vojne ladje. Padeč Smirne pričakujejo vsak trenotek.

London, 6. septembra. (Izv.) >Times< javlja, da je kralj Konstantin zapustil Atene.

Pariz, 6. septembra. (Izv.) >Petit Pa- risien< javlja, da je kralj Konstantin za- pustil Atene z neznanim ciljem.

Belgrad, 7. (Izv.) Danes se je peljal skozi Belgrad grški prestolonaslednik.

Rim, 6. septembra. (Izv.) Italijanska vlada se je pridružila predlogu angleške vlade za posredovanje glede mirovnih po- gajanj med Grki in Turki. Mirovna poga-

janja naj bi se vodila s posredovanjem an- gleškega, francoskega in italijanskega ko- misarja v Carigradu.

Pariz, 6. septembra. (Izv.) Iz Carigra- da javlja yAgence Havas, da so komunisti ujeli grškega vrhovnega poveljnika gene- rala Trikupisa. Vest še ni potrjena.

Pariz, 7. (Izv.) Havas poroča iz An- gore: Potrjuje se vest, da je ujet grški po- veljnik general Trikupis in mnogo oficir- jev njegovega štaba. Izgube Grkov se ce- nijo na 50.000 mož, med njimi 15.000 ujet- nikov.

Carigrad, 7. (Izv.) Francoski, angle- ški in italijanski dragoman so danes sporo- čili angorski vladi, da je Grška priprav- ljena takoj zapustiti Malo Azijo, če turška vlada dovoli takojšnje premirje. Ako bo turška vlada v Angori sprejela to ponudbo, se bodo na nevtralnem ozemlju takoj se- stali posredovalci, da določijo natančnejše pogoje premirja.

Razkol v demokratski stranki.

DVOBOJ PRIBEČEVIČ-DAVIDOVIČ. — — PROTIČEVA IZJAVA. — PRED KON- GRESOM INTELEKTUALCEV V ZAGREBU.

Belgrad, 7. septembra. (Izv.) V dobro poučenih političnih krogih se govori, da pride v demokratski stranki do razkola, ako se danes ne bodo sporazumeli. Povo- dom debate o udeležbi na kongresu inte- lektualcev v Zagrebu, med katero je prišlo do zelo burnih prizorov, sta predsednik Davidović in minister Pribečević zagrozila z ostavko. Pribečević je izjavil, da odstopi kot minister, ako se ne sprejme njegov predlog, da se ne stopi v stik s Hrvati. Ta- koj nato je pa tudi Davidović izjavil, da odstopi kot predsednik demokratske stranke, ako glavni odbor ne pošlje svojih za- stopnikov na kongres intelektualcev. Tedaj so pa vsi člani glavnega odbora prosili oba, naj ne podasta ostavke, ker bi to po- menilo razpad demokratskega kluba. Le s težkim trdom se je posrečilo pregovoriti Pribečevića in Davidoviča, da ne odstopita, dokler se na današnji seji cela zadeva ne razjasni.

Belgrad, 7. septembra. (Izv.) Na da- našnji dopoldanski seji glavnega odbora demokratske stranke se Davidović in Pri- bečević še nista sporazumela. Zdi se, da bo šlo nekaj demokratskih poslancev v Zagreb tudi brez dovoljenja glavnega odbora. Mi- nister Timotijević je predlagal, naj se Da- vidoviću dovoli, da se udeleži kongresa kot privatna oseba.

Belgrad, 7. sept. (Izv.) V politič- nih krogov se zelo komentira spor v de- mokratski stranki. Odločno stališče mini- stra Pribečevića proti stiku s Hrvati je lo- gična posledica njegove dosedanje politike.

Belgrad, 7. septembra. (Izv.) >No- vosti< prinašajo sledečo izjavo Stojana Pro- tičica: Na podlagi tega, kar mi je znano iz časopisja in kolikor sem se razgovarjal z dr. Šmodlako v Rogaški Slatini, sadim, da bo kongres intelektualcev v Zagrebu rodil dobre posledice, ako se bodo držali načel, ki so jih objavili.

Zagreb, 7. septembra. (Izv.) Današnja >Riječ< piše na uvodnem mestu o kongre- su intelektualcev in pravi, da je namen tega kongresa, da se razbije sedanja de- mokratsko-radikalna koalicija in da se stvori nova koalicija brez radikalov. Kon- gresa se bo udeležilo tudi nekaj demokrat- skih poslancev v informativne syrhe.

Zagreb, 7. septembra. (Izv.) Sinoči se je vršila seja zagrebške demokratske orga- nizacije, ki je sklenila, da se obsodijo člani kluba dr. Tomljenovič, dr. Gavrančič in dr. Stopar, ker sodelujejo pri pripravah za kongres intelektualcev, ne da so o tem ob- vestili klub. Na sejo omenjeni člani niso prišli, čeprav so bili povabljeni in so tudi vedeli, o čem se bo razpravljalo.

Zasedanje društva narodov.

AVSTRIJSKI PROBLEM. — SEIPLOVA IZJAVA. — POMOČ AVSTRIJE! JAPON- SKA POZDRAVLJA RAZOROŽITEV.

Zeneva, 6. septembra. (Izv.) Na da- našnji seji društva narodov je avstrijski kancler dr. Seipel izčrpno poročal o fi- nančnem in političnem položaju Avstrije. Posebno obširno je govoril o devalvaciji avstrijske krone, ki v finančni zgodovini nima primera, in o raznih ukrepih, ki jih je sklenila avstrijska vlada v tem pogledu. Na vprašanje o eventualni finančni kontro- li nad Avstrijo je odgovoril dr. Seipel, da on to zahteva popolnoma razume, toda kon- trola ne sme omejevati politične svobode Avstrije in se ne sme vpeljati prej, predno Avstrija ne dobi inozemskega kredita.

Zeneva, 6. septembra. (Izv.) O dana- šnji tajni seji društva narodov je izdalo glav- no tajništvo uradno poročilo, iz katerega je posneti, da so se tudi na tajni seji pe- čali v prvi vrsti z avstrijskim problemom.

Dr. Seipel je dajam delegatom na svoja v javni seji dana izvajanja podrobna poja- nila. Delegati so nato razpravljali v glav- nem o načinu, kako naj bi se izvedla po- možna akcija za Avstrijo. Ustanovili so po- seben odbor, v katerem so zastopane An- glija, Francija, Italija in Češkoslovaška, po potrebi po bodo vstopali v ta odbor tudi zastopniki onih držav, ki so v rešitvi ka- terega koli avstrijskega vprašanja nepo- sredno prizadete. Temu odboru bodo na razpolago vsa tehnična sredstva društva narodov.

Zeneva, 6. septembra. (Izv.) Odbor za pomoč Avstriji bo imel svojo prvo sejo v petek. Pripravljalna dela morajo biti do tega dne končana.

Zeneva, 6. septembra. (Izv.) Na seji društva narodov je kancler dr. Seipel iz-

javil med drugim: >Predno poginemo, bo avstrijsko ljudstvo napelo vse sile, da stre vse okove in vezi, ki ga v njegovem raz- voju ovirajo. Društvo narodov pa naj vse stori, da se bo avstrijsko ljudstvo moglo osvoboditi brez dalekosežnih političnih po- sledic.<

London, 6. septembra. (Izv.) Reuter javlja, da je malo verjetno, da bi se uteg- nil v sedanjih prilikah udeležiti zasedanja društva narodov tudi Lloyd George, ker ima angleška vlada mnogo posla z razni- mi drugimi važnimi stvarmi.

Zeneva, 7. sept. (Izv.) Šesta komisija, ki se peča s političnimi vprašanji, je dan- nes dopoldne imela sejo pod predsed- stvom Loodena. Ugotovilo se je, da je do- slej došla le ena nova prošnja za sprejem v Zvezo narodov, in sicer od strani Ma- žarske. Izvolil se je pododsek, ki bo to vprašanje pretresal.

Zeneva, 7. sept. (Izv.) Na današnji plenarni seji Društva narodov se je pred- sednik Edward spominjal 100 letnice osamosvojitve Brazilije. Nato se je seja pečala z avstrijskim vprašanjem. Prvi je govoril švicarski zvezni svetnik Motta, ki je govoril za Avstrijo. Nato se je oga- sil zastopnik Norveške Fritjof Nansen, ki se je tudi pečal s položajem v Avstriji. Izjavil je, da je rešitev Avstrije kakor tudi Evrope in ostalega sveta le v Dru- štvu narodov. Če si narodi skupno ne bodo pomagali, da se rešijo iz krize, se to tudi posameznim narodom ne bo po- srečilo. Tudi Norveška zelo trpi vsled krize, ki danes pretresa vso Evropo. Za- to se obrača z zaupanjem na Društvo na- rodov, naj zadevo, ki jo prednaša danes Avstrija, smatrajo za svojo. Vse države Evrope naj sodelujejo, da se Društvo na- rodov posreči, izvesti svojo veliko nalo- go. — Japonski poslanik v Parizu Ishi se zahvaljuje mestu Zenevi za gostoljub- nost, ki jo je naklonilo Društvu narodov. Problemi, ki pridejo pred Društvo naro- dov, stopijo s tem pred forum celega sve- ta. Vzglede za to nam je Gorenja Slezija. Besede gorkega priznanja izraža Lordu Balfourju za njegove predloge glede raz- orožitve. Japonska pozdravlja razoroženje tudi na morju ter izjavlja, da Japonska ne bo nikdar odjekla pomoči za tako veliko misel.

Zoper vpoklic letnika 1898.

Narodna poslanca Sušnik in Sta- novnik sta v imenu Jugoslovanskega kluba poslala na ministra vojne in morna- rice sledeče vprašanje:

Ljubljansko vojno okrožje je izdalo vsem županstvom nalog, da morajo vsi rekruti, rojeni leta 1898., ki še niso služili, odnosno odslužili predpisanega kaderske- ga roka, na dan 14. septembra t. l. odriniti v aktivno vojaško službo, da odslužijo predpisano dobo v smislu naredbe vojnega ministarstva z dne 31. julija 1922, F. D. J. br. 36.152.

Gospod minister! Mladenci, rojeni leta 1898, so že v bivši avstro-ogrski vojski služili nad dve leti ter se udeležili svetov- ne vojne. Vrh tega so večji del služili še v naši vojski od šest do osem mesecev. Brez vsakega dvoma je, da so okoli dve leti pre- našali vse grozote in napore svetovne voj- ne, zadosti izvežbani in bi se lahko brez nadaljnega vežbanja uvrstili v rezervno. Na vojaško službo oziroma vežbo bi se mogli po našem mišljenju klicati samo oni, ki ni- so služili niti v bivši avstro-ogrski, niti v naši armadi.

Znano nam je, da se po obstoječih predpisih zakona o ustroju vojske mla- deničem iz leta 1898., ki so v bivši avstro- ogrski vojski služili kot črnovojniki, ta služba ne računa v kaderski rok; računa pa se ona doba, ki bi jo kdo odslužil v na- ši vojski. Potemtakem je popolnoma ne- opravičeno, da se letnik 1898, ki je v naši armadi služil že šest do osem mesecev, vpoklicuje na polno dobo kaderske službe. Vsaj v naši vojski odsluženi rok bi se jim moral upoštevati, če se že ne more jemati v obzir, da so služili že nad dve leti v bivši Avstriji. Sicer so pa izvežbani dovolj in po našem globokem prepričanju bi popolnoma zadostovalo, če bi se v skrajnem slučaju

poklicali na šesttedensko orožno vajo. Tudi za one, ki še sploh niso nič služili, bi po našem mnenju zadostovala šesttedenska orožna vaja, zlasti če pomislimo, da vsi ti letos dovršujejo že 24. leto starosti. Vrh tega bi bilo upoštevati, da so mladeniči letnika 1898 že večinoma poženjeni, da so mnogi že samostojni gospodarji, obrtniki, trgovci itd.

Ce se vpoklic letnika 1898 na polni rok kaderske službe izvrši brezobzirno, potem bo med vpoklicanimi zopet najtežje prizadet ravno kmetijski stan, ki mora že sicer nositi najtežja bremena in je letos zopet toliko trpel vsled suše in drugih nezd. Kaj naj pa začne kmet v teh težkih časih, če se mu odtegne od hiše še zadnja moška moč? Kam pa bo prišlo gospodarstvo, če bo moralo pogrešati gospodarja več ko leto dni?

Končno si dovoljujemo, gospod ministrali 13. julija 1922 narod. poslancu Staster, opozoriti Vas na odgovor, ki ste ga novniku na vprašanje, hočete li letniku 1898 upoštevati dobo, odsluženo v bivši avstro-ogrski vojski. Konec tega odgovora se glasi dobesedno: »A kako se rekrutovani v vovj godini neče upuščivati u kadar u teku ove godine, to če rodjene 1898. godine preci kadrovska obaveza na koncu ove godine, te če tako biti oslobodjeni od uputa u kadar.«

Zato si dovoljujemo vprašati Vas spod minister:

1. Kaj se je zgodilo, da v kljub zgorajšnjemu zagotovitvi sedaj kar nenadoma kličete v službo letnik 1898?
2. Ali hočete mladeniče rojene 1898 iz zgoraj navedenih razlogov pustiti doma?
3. Če to ni mogoče, ali ste voljni vpoklicati jih samo na šesttedensko orožno vajo?

Ker je zadeva silno nujna in važna, prosimo za takojšen odgovor.

V Ljubljani, 7. septembra 1922.

Za Jugoslovanski klub: Anton Sušnik, nar. poslanec, Ivan Stanovnik, nar. poslanec.

Novice iz Rusije.

(Ruskulta.)

Iz tabora ruskih monarhistov.

Miljukove »Posljednja Novost« v Parizu poročajo iz Nizze, da izkazujejo tamkaj ruski monarhistični emigranti velikega knezu Cirilu Vladimiroviču, ki je posetil njihovo cerkev, carsko spoštovanje. Vse občevanje z njim se vrši točno po prejšnjem ceremonielu. Tudi begrajsko »Novoje Vremja« piše, da je »počastil cerkev s svojo navzočnostjo« knez Ciril Vladimirovič.

Znani donski ataman gen. Krasnov je poslal generalu Wranglu pismo, v katerem pravi, da je Rusija sedaj edino-le Wranglova armada, razmeščena v Bolgariji in Srbiji.

Dementi generala Denikina.

Na vesti emigrantskih listov o zvezah med generalom Denikinom in Wranglom je priobčlil gen. Denikin v Miljukovih pariških »Posljednih Novostih« pismo, v katerem izjavlja: »V Budimpešti nisem bil. Z gen. baronom Wranglom se nisem videl. Z njim nimam zvez. S politiko se sploh ne pečam. Živim v Madžarski na deželi iz gospodarskih razlogov.«

»Živa cerkev« in cerkvena lastnina.

Reval. Centralni odbor »Žive cerkve« se je obrnil na sovjet ljudskih komisarjev,

da bi se odboru s posebnim odlokom izročila vsa cerkvena lastnina, ki se je še preje z odlokom o ločitvi cerkve od države izročila župnim svetom. Odbor »Žive cerkve« trdi da je v vseh sovjetih mnogo odkritih protirevolucionarjev.

Usoda pravoslavne cerkvene lastnine na Poljskem.

Varšava. Izšla je naredba, glasom katere je prevzela upravo 115 cerkveno-pravoslavni premoženj na poljskem ozemlju poljska država, ki je ta posel poverila ljubinskemu vojvodu.

Ponesrečen atentat na Trockega.

Helsingfors, 1. Stokholmska »Svenska Dagbladet« poroča, da je bil na nikolajevski (petrogradsko-moskovski) železnici izvršen atentat na ekspresni voz, s katerim je potoval Trocki. Napad pa ni uspel.

Poljske priprave.

Kovno, 1. V okrožju Širvinty-dukšti so poljske oblasti izvršile popis vseh vojnobeznih moških. Na vsej poljsko-sovjetški meji od Nesviša do Baranovičev so se poljske poizvedovalne čete znatno ojačile.

Na Dalnjem vzhodu.

Carigrad, 1. Tukajšnja radijska postaja je prejela poročilo, da je v habarevskem in blagovješčenskem ozemlju koncentrirana vojska iz vseh sibirskih vojaških okrožij.

Amnestija. odgođena.

Helsingfors, 1. Koncem avgusta se je pričakovala obsežna amnestija za vse emigrante, ki so v letih 1917 do 1920 nastopali

II. Ljubljanski veliki sejem.

Zadnje dni je postal poset ljublj. velesejma silno živahen. Tujci so šele te dni posetili semenj v večjem številu.

Na semenj so došli Angleži, Francozi, Italijani, Belgijci, Grki, Bolgari, Rumuni in tudi trgovci iz Carigrada. Razume se, da ne manjka Čehov in Slovakov ter Nemcev.

Naša industrija je na sejmu zopet pokazala v polni meri, da je Slovenija kraj solidne trgovine. Sklepi so jako številni.

Od Jugoslovancev so došli trgovski akademiki iz Subotice, srbski kmetje, trgovska obrtna zbornica iz Skoplja korporativno, številni Srbi in Hrvati. Življenje na sejmu je jako živahno, posebno ko je bilo vreme danes ugodnejše. V naslednjem omenjamo nekatere trdnice, ki so razstavile na sejmu svoje proizvode.

»SLOGRAD«

slovenska gradbena in industrijska d. d. v Ljubljani.

Ob lanskem Velesejmu je izzvala splošno zanimanje lesena stanovanjska hišica Slovenske gradbene družbe, ki je takrat tudi v kratkem roku zgradila stabilni Čehoslovski paviljon.

Gotovo bode zanimala dosedanja delavna bilanca imenovane družbe. Začetek družbe spada v zadnje vojno leto 1918, v katerem je dr. ing. Kral sodeloval pri projektiranju in v letu 1920 pri zgradbi vodne naprave in tovarniških poslopij tovarne Indus za usnje v Kranju s podjetjem inž. Josip Dedeka, katero je bilo takrat še specializirano na železobetonske in vodne zgradbe.

Ob finančni pomoči Slovenske eskomptne banke in g. I. J. Polaka ustanovila se je spomladi 1921 Slovenska gradbena družba z o. z., ki se je v decembru iste

proti sovjetski vladi. Pod vplivom levega krila komunistične stranke se je vprašanje o amnestiji preneslo na X. zasedanje verskega sveta, ki se snide v Moskvi dne 20. decembra t. l.

Kerenski v Berlinu.

Berlin. Dne 31. m. m. je dospel semkaj Kerenski in začel pogajanja z desničarskimi kadeti, ki se zbirajo okolu »Rulja«.

Horthy — zarotnik?

Pariz, 6. septembra. (Izv.) Iz Bukarešte javljajo, da sledi iz izjav prijatih zarotnikov, da je tudi admiral Horthy udeležen pri komplotu, ki se je zasnoval proti rumunskemu in jugoslovanskemu kralju in proti predsedniku Masaryku, dalje proti dr. Benešu in drugim državnikom.

REŠKO VPRAŠANJE.

Kraljevica, 7. (Izv.) Paritetna komisija za rešitev reškega vprašanja deluje vsak dan, vendar doslej še ni rešila nič stvarnega, marveč razpravlja zgolj o formalnostih.

SPOPADI MED KOMUNISTI IN FAŠISTI

Milan, 6. septembra. (Izv.) V Cardanu je prišlo ponovno do velikih izgrediv med komunisti in fašisti. Najprej so komunisti navalili na fašiste in ubili dva izmed njih, med temi urednika fašistovskega glavnega glasila Popolo d'Italia. Fašisti pa so smrtonovarno potolkli zastopnika komunistov Cappija.

O. ŽUZEK

Ljubljana, Sodna ulica 11. Tel. 461. (Zastopane trdnice Societa anonima Fiat Torino in Automobilfabrik A. G. vorm. Austro Fiat, Wien.)

Tvrde izdelujejo od najmanjše tipe od 6/15 — do največje tipe to je 12 cil. voz 70 HP vozove vsere jakosti. Posebno priljubljen je voz tipe 501, kateri z najmanjšimi stroški doseže moč in hitrost velikih voz. Razven osebnih avtomobilov izdelujejo tovarne tovorne vozove od 1, 2, 2½, 3, 4, 5 tonske, potem fraktorje do 20 ton. O. Žužek ima tudi zastopstvo trdnice Reithofer Söhne, Wien za pneumatiko ter zastopstvo različnih tovarnih motornih koles. Paviljon F. št. 151.

KRISTAL D. Z. O. Z. MARIBOR.

Tvornica za izdelovanje zrcal iz brušenega stekla, menda edina te vrste v Jugoslaviji. Razstavljeno ima v paviljonu E krasno garnituro zrcal v vrednosti 200.000 kron. Omeniti moramo predvsem dvoje krasno izdelanih zrcal, v katerih je reliefiran portret našega kralja in kraljice. Vsako teh zrcal reprezentira vrednost 25 tisoč kron.

Francoški konzul je naročil vsa oglejala za svoje pohištvo pri trdnici »Kristal« d. d. Maribor.

NOVA PEČ. — DOMAČ IZUM.

Na velesejmu je v paviljonu trdnice Žargi & Co razstavljena peč, izum gg. Engelmana in Rozmana, ki pomenja velik korak naprej v naši kurilni tehniki. Ta peč se kuri namreč z žaganjem, s premogovim prahom, česlom, skratka z odpadki, ki sicer nimajo skoro nikake vrednosti. A posebnost te peči je, da se lahko kuri, ako ni na razpolago opisanih odpadkov, tudi z navadnim kurivom, z lesom, premogom i. t. d., ter da je ob enem štedilnik. Nje uporaba je tedaj vsestranska. Te peči izdeluje imenovana gospoda že od l. 1920, so že dalj časa v uporabi in so se izkazale kot silno praktične in cene. Srednjevelika peč, ako se kuri z žaganjem, gorila nepre-

Dr. Josip Mantuani:

Zgodovinska razstava slik.

Ta teden se vrši v našem mestu revija kulturnih pridobitev našega naroda: na razstavišču ob Gosposvetski cesti vzorčni velesej, ki razgrinja moderne izdelke in naj poklada trdnije temelje našemu trgovstvu, industriji ter obrti in naj gradi podstav materialno-eksistenčnim zahtevam; v tehnični šoli na Mirju pa imamo razgrnjene izvirne vzorce prejšnje duševne kulture, dokazila umetniškega stremljenja naših pradedov. Namen tej razstavi je, da pokaže, v kakih tleh da se ukoreninja naša lastna umetnost in da so v preteklih dobah naši prednamci udeleževali se splošne umetniške kulture ter tekmovali tudi na tem poprišču z drugimi kulturnimi narodi.

Prav za prav imamo pred seboj samo del teh važnih dokumentov, ki se omejujejo na slikarstvo. Je povsem razumljivo. O slikarstvu in o slikarjih je že marsikaj priobčeno, o kiparstvu in kiparjih pa vemo mnogo manj. Tu ima zgodovina naše umetnosti še zelo težavno in dolgotrajno delo, ki mora zastaviti pri arhivalijah in umetninah, vkolikor jih še imamo; v pretežni večini slučajev bo pa ostal trud brez uspeha, ker so neuki ljudje pogosto požgali i pismene beležke i umetnine, ali pa so elementarne nezgode unogobile take dragocene dokaze.

Ostanimo pri razstavi. Ta zbirka tvori krasen pregled prejšnjih umetniških odnosov, slikano zgodovino našega slikarstva

v izbranih delih. — Našega? To je treba nekoliko ožstrejše obrisati. Kakor nam dokazuje ta lepa prireditev, je bila umetnost pri nas splošno zapadno-evropske smeri in je slonela pretežno na italijanski in nemški, posredno tudi francoski, nizozemski in le izjemno na iztočni. Pač pa smemo trditi — in to dokazujejo tudi slike same — da niso bili naši umetniki, vkolikor so bili domačini ali naši rojaki sploh, samo mehanični posnemalci tujih pojmov in drugorodnih tehnik, temveč da so postopali, ako so bili res umetniki in ne samo rokodelci, samostojno, ne da bi bili zatajevali šole, v katerih so se vezbali. Imeli pa smo izredne talente, ki so znali izrabljati vse pridobitve velike umetnosti sploh, svojih učiteljev posebej. Da omenim samo en slučaj. Kar nam je naslikal n. pr. Fr. Jelovšek v svoji sv. družini (št. 1), je učinkovita podoba, ki združuje razne elemente. Celotna zamisel kaže Murillov vpliv, na katerega se oslanjajo tudi glavne barve; aranžma obleke je po Rigandovih načelih; inkarnat po Van Dycku, a znatno omiljen. Ne Murillo, ne Rigand, ne Van Dyck ne pride pretežno do pomena, vsa slika je delo izrazitega talenta Jelovškega. A brez imenovanih vzorcev bi Jelovšek ne bil mogoč istotako pa tudi slika sama ne brez Jelovškega.

Kar smo rekli pri tem primeru, velja za vse starejše umetnike. Vsi so se učili pri velikih, drugorodnih mojstrih. Nobena naših slik, ki jih nudi razstava, ni taka, da bi jo mogli reklamirati za se tudi narodno. Dočim je mogoče prideliti slikarske

proizvode drugih kulturnih narodov vsakemu izmed njih, je to pri nas bistveno drugače; tu moremo samo presojati in določati, katere znake da je sprejel ta ali oni in kako se tehnično loči od svojih vzorcev; izrazite narodnosti, ki bi označevala samo slovensko psiho, nimamo v naših starejših slikah. Seveda pa ločimo posamezne mojstre drugega od drugega. Pri tem opazimo, da so ostali možje, ki so bili na višku svojega stremljenja, navadno osamljeni, kakor n. pr. Jelovšek, Metzinger in dr. Lajer ima sicer velik krog posnemalcev, a to ni morda v njegovi izrazitosti, temveč v načinu, kako si pribavlja svoje kompozicije: jemlje jih v veliki meri iz bakroreznih reprodukcij, ter jih sem in tam po svoje priroji, razširi ali — večkrat — upriproša. Zato je njegovo delo tako neenako, brez trdnosti smeri, zato je tudi tako plodovit, ker mu ni treba trati časa z dolgotrajnimi študijami. — Skratka: elementi ali duševno gradivo naše umetnosti pohaja iz drugorodnih logov, a kar naši umetniki naredijo iz teh surovin, to je pa naša, tako individualno naša, da nam ne more slediti v tem noben drug narod.

Pa še nekaj. Ne samo to, da so morali hoditi naši domači, to se pravi, pri nas rojeni umetniški učenci v tujino učiti se, ampak tudi dejstvo, da je bilo med nami naseljenih mnogo tujih umetnikov, je začrtalo umetnosti naših dežel več neizbežnih možnosti. Kakor je bilo do pretrata naša dno pri nas, tako je bilo tudi že prej, samo še v večji meri. Italijanski in nemški umetniki so imeli dolgo prvo besedo. V

kolikor moremo in smemo soditi do sedaj, se je posrečilo nekaterim izmed naših ljudi šele od 2. polovice 17. stol. dalje, da so prodrli, kakor Fr. K. Remb († 1674), L. F. Rainwaldt († 1740), Fr. Jelovšek († 1764) in Val. Metzinger († 1759). Leop. Lajer († 1828) nima pomena kot vodilni duh, ampak samo kot obrtnospretni ta prestop. — Nekaj več pomena v domovini ima Matej Langus († 1855), posebno kot naš poslednji baroški freskant. A svojim učencem ni vdihnil več svojega pravca; v njegovi dobi je imela že dunajska akademija odločujoči vpliv, ki je segal tudi v naše kraje. Poleg tega je imel doma dovolj konkurence (Kurz-Goldenstein, Stroj, P. Kunl, A. Karinger in M. Pernhart); vsi njegovi sodobniki so se učili na nemških akademijah in pri nemških mojstrih; te študije običajno izpopolnjevali v Italiji, večinoma v Benetkah, Florenci in Rimu.

Oficielni šolski poduk v risanju je bil drugorodnim priseljencem, kakor so bili n. pr. Andr. Jan. Herrlein († 1817), K. Dorfmeister († 1839). Njihov vpliv ni šel bogve kako globoko; kajti učenci, ki so dobivali pri njih elementarni poduk, ki so ostali diletantje, ako so se sploh še zanimali za umetnost; med temi je bil dobro zastopan krasni spol (glinja M. J. Hohenwart, † 1846, Ant. Makowitz in dr.). Taki pa, ki so stremili po višji naobrazbi, so se podali na akademije; tam so jim privzgojene metode navadno temeljito preustrojili.

(Dalje.)

itano 10 ur, a kurivo ne stane
itieno krono za vesta čas. To je
naše draginske razmere naravnost epo-
ialno. Seveda se izdeluje peč v raznih ve-
ikostih. — Gorenje je mirno, enakomerno
n povsem brez dima. Umestno je, da oce-
nijo to delo strokovnjaki. Ker se za to za-
levo zanima neka tuja tvrdka, je treba pa-
iti, da ne pride podjetje v roke tujega ka-
itala. Ta izum je priglasi patentnemu
uradu v Belgradu.

FRANC KUNSTLER

arna žaga in mizarstvo v Litiji. Ker vsled
tiske ljubljanske mizarke tvrdke letos
iso dosti razstavile je le pozdraviti, da se
odeželske mizarke tvrdke razstave ude-
ežijo. Tvrdka Franc Kunstler, v Litiji, ki
e bila ustanovljena od pradede sedanjega
mejitlja in je torej stara mizarška rod-
ina, je letos razstavila krasno jedilno so-
o (obednico), obstoječo iz velike in male
predence, mogoče mize, stolčkov, s skled-
nikom in skrinjice, vse v domačem slogu.
Prava je narejena iz krasnega jesenove-
ga lesa. Iz ravno takega lesa je napravlje-
ia tudi lepa spalnica. Čuli smo, da je ta
prava po razmerno še jako povoljni ceni
ia razpolago.

V PAVILJONU K št. 452

«pri »Vulkanu« iz Kranja) je razstavljeno
animivo kolo za težke vozove, ki dobi za
vromobile gumijev obroč. Nova konstruk-
cija je od dosedanjih tehnično bolj pravi-
la in enostavnejša. Izum je iz delavnic za
trojno kolarstvo Fr. Bratina, Ajdovščina,
lul. Krajina in je za Jugoslavijo še na raz-
olago.

J. ORAŽEM

vornica telovadnega orodja, Ribnica —
Dolenjsko.

Na letošnjem vselesjemu (Paviljon E.
št. 61.) razstavlja svoje precizno izdelano
elovadno orodje tv. J. Oražem, Ribnica. Ni
za telovadca in sportnika, ki bi si v po-
trobnosti ne ogledal te lične izložbe. Tu
najdeš orodje, potrebno za kompletno te-
ovadnico v tako precizni izvršitvi, da vzbua
splošno pozornost in občudovanje. Vsako-
lo se čudi, da je mogoče pri nas izdelovati
ako zmiselno in dovršeno to, kar se je
voječasno importiralo iz tujih dežel.
endar je tv. J. Oražem kljubovala in
konkurirala že pred vojno z vsemi tovrst-
nimi tvrdkami ter si je zagotovila v povoj-
em času zveste in trajne odjemalce. Leta
881. ustanovljena, se je zlasti po osamo-
vojitvi izdatno povečala in opremila svojo
vornico v taki meri, da z lahko-producir-
ta vse vrste telovadnega in sportnega
orodja ter opremlja s kompletnim orod-
em telovadnice telovadnih društev in šol,
n to v taki precizni izvršitvi, kakor nam
zažajo razstavljeni predmeti.

Med razstavljenim orodjem najdemo
lokal zanimivih izpolnitvev trajne vred-
nosti, ki pričajo, da ta najstarejša tovrstna
vrdka razpolaga s strokovnjaškim in teh-
niško šolanim osebjem. Razne novosti last-
e iznajdbe namerava tvrdka zaščititi s pa-
entom.

Razstavljeno orodje ne le da odgovar-
a vsem zahtevam, marveč so ti izdelki res
ako lično, solidno in dovršeno izdelani, da
e imenovana najstarejša domača tvrdka te
rste zbog svojih nizkih cen in vzorne iz-
elave — brezkonkurenčna.

VELIKI SEMENJ SE NE PODALJŠA!

Z ozirom na vesti, češ da se bo semenj
odaljšal, smo prejeli od sejmskega urada
oročilo, da se veliki semenj absolutno ne
o podaljšal ter da bo zaključen, kakor je
o programu določeno, 11. t. m. zvečer.

Polovične enodnevnne vstopnice imajo di-
rednjih in visokih šol in tehnične stroke, ako se
zakažejo s posebno legitimacijo svojega ravnatelj-
stva oziroma dekanata pri velesejskih blaginjah.
Pri izdaji vstopnice, ki stane 5 Dinarjev, se ta le-
gitimacija obdrži pri velesejskem uradu.

Najdeni so bili na sejmišču sledeči predmeti:
dežnik, 1 par rokavic in ena damska torbica z
nanjšo vsoto denarja in dvema legitimacijama, ka-
erih ena je izstavljena na ime Emilija Bras, Ljub-
jana. Ti predmeti se dobijo v centralni blagajni
velesejskega urada.

Politične novice.

+ Izvoz mesa in minister Pucelj. De-
nokratska »Pravda« javlja: »Po informac-
ijah iz Slovenije je obetal minister Pucelj
svojim volilcem, da bo prepovedal izvoz
urovega mesa in mesnih izdelkov, ker je
ako sklenil klub samostojnih kmetov. Tem
ovodom je imel g. Pucelj s slovenskimi
zvozniki konferenco, na kateri so izvoz-
niki g. Pucelju obetali, da ga bodo z vso
ilo podpirali, če prepove izvoz surovega
nesa in mesnih izdelkov, pritoževali pa
so se, da je carina zvišana le na izvoz žive
živine. Izvemo, da je klub samostojnih
kmetov naročil g. Pucelju, da da ostavko,
če njegovi tovariši v vladi tega ne skle-
nejo.« — To informacijo so poslali v Bel-
grad seveda »klerikalci«.

+ »Slov. Narod« in minister Pucelj.
Sinočnji »Slov. Narod« trdi, da ni Puceljevo
glasilo. Ali se je »Narode« odrekel gospodu
ministru na njegovo lastno prošnjo? To
bi bilo treba ugotoviti, da bi svet vedel,
ali se »Narode« Pucelja boji ali Pucelj »Na-
roda«.

+ Prošnja. »Slov. Narod« prosi, naj
ministra Pucelja ne napadamo. — Prošnji
bomo ustregli, samo termina še ne vemo.

Fr. Zaren:

Trgovinska pogodba s Češkoslovaško in naše vinarstvo.

V par dneh se prično v Belgradu po-
gajanja za sklenitev trgovinske pogodbe s
Češkoslovaško republiko.

Z ozirom na vinsko hiperprodukcijo
naše države, ki nikakor ne more sama
konsumirati vsega pridelanega vina, ka-
kor tudi z ozirom na socialni značaj tega
vprašanja, ker so cele pokrajine naveza-
ne skoro izključno na izkupiček tega pri-
delka, moramo posvetiti izvozu naših vin
v Češkoslovaško, ki pride zato med vsere-
državami za enkrat sama v poštev, vso na-
šo pozornost. Pri predstojajočih pogajanjih
upamo, da bodo znali naši delegati, med
katerimi se nahaja tudi g. nadzornik Skal-
licki, popolnoma uveljaviti interese na-
šega vinarstva.

Pretoliko leto je bilo kritično v prvi
vrsti za Banat, ki je produciral z Bačko in
Baranjo 3 milijone hl, od katerih je ostal
dober del do danes neprodan. Dalmacija,
ki pridelala 650.000 hl, je rešil letos slučaj,
da je potekla 10. decembra lanskega leta
francosko-španska trgovinska pogodba, ki
se ni takoj podaljšala radi diferenc pri iz-
vozu španskega-južnega sadja. Po tej po-
godbi so pobirali Francozi pri uvozu špan-
skih vin, močnih nad 12 odstotkov, samo
24 frankov po hl, dočim je veljala za osta-
la inozemska vina uvozna carina 85.60 Fr.
po hl. Za časa carinske vojne so se vrgli
Francozi na dalmatinska vina, ki jih rabijo
za rezanje svojih znamk Bordeaux in Me-
doc. Toda 21. junija t. l. se je obnovila
francosko-španska trgovinska pogodba, ki
zopet favorizira španska vina in s tem je
francoski trg za Dalmatince zopet zaprt.
Srbija pridelala letno okrog 3 mil. hl in po-
polnoma krije svojo potrebo na vinu. V
par letih pa, ko regenerira svoje po fi-
lokseri uničene vinograde, bo v normal-
nih prilikah naš vinski trg še bolj prena-
polnjen, kakor je danes. Na Hrvaško in
Slavonijo odpade 3. mil. hl in ima še ve-
like zaloge neprodanega vina. Slovenija sa-
ma producira letno nad 500.000 hl vina. Če
pomislimo, da znači to vrednost okrog pol-
druge milijarde kron in da se popije poleg
tega še velike količine dalmatinskih in ba-
naških vin, moramo toliko bolj uvideti po-
trebo po izvozu.

Celotna letna vinska produkcija Ju-
goslavije se ceni na preko 10 milijonov hl.

Pri danih razmerah pride za izvoz
edino v poštev Češko-slovaška republika,
ki bi konsumirala lahko poleg svojih last-
nih slovaških, moravskih in podkarpatskih
najmanj dva mil. hl uvoženih vin. Tu pa
je treba računati za dejstvom, da ovira če-
škoslovaška vlada iz razumljivih razlogov
na vse načine uvoz inozemskih vin, ki ga je
kontingentirala na letnih 900.000 hl. Naša
vlada je žalibog zamudila, da bi zasužurala
od te množice odgovarjajočo množino za
naše producente. Italija je dosegla n. pr.
uvozni kontingent 100.000 hl navadnega
vina, 2500 hl Marsala in Vermuta, 1 mili-
jon steklenic finih vin, 100.000 steklenic
šampanjca. Uvoz naših vin pa je že dalje
časa prepovedan, ker je bil omenjeni kon-
tingent 900.000 hl že zdavnaj dosežen. Pa
tudi pred tem rokom so veljali za jugosl.
vanske uvoznike sledeči obtežilni pogoji:
Uvoznik je moral imeti na Češkem stalne
kleti, je moral prodati z dve tretjini svoje-
ga vina obenem eno tretjino češkega vina,
plačati je moral maksimalno uvozno cari-
no, ki je znašala v praksi ca 5 čk., to se
pravi z drugimi besedami, da je bil uvoz
sploh onemogočen.

Pri sedanjih pogajanjih mora izkušati
naša delegacija, da doseže napram Če-
hom sledeče zahteve.

1. Priznanje uvoznega kontingenta za
vsaj 150.000 hl.
2. Zmanjšanje carinske postavke za
naše vino in klavzula največje ugodnosti
(Meistbegünstigung).
3. Enaka carinska postavka za vino v
sodih in cisternah, ki pa naj bi bila mnogo
nižja, od one za vino v steklenicah.
4. Olajšave pri carinjenju.
5. Carine prosti uvoz vinskih vzorcev.
6. Priznanje jugoslovanskih certifi-
katov o analizi in provenienci.
7. Prevozne olajšave.

Naša vlada ima v rokah dosti proti-
uslug napram Češki, ki ima poseben in-
terese na našem trgu, tako da te zahteve
gotovo niso nedosegljive.

Toda na drugi strani moramo priznati,
da nam vse te koncesije ne bodo pomagale,
ako se razmere glede vinske kupčije pri
nas doma temeljito ne izpremenijo. V prvi
vrsti je treba povdariti, da pridejo za Če-
ško v poštev samo boljše nad 12 odstotkov
močna vina, ki pa so postavno državna
meja danes vsled visokih davkov, dragih
dnin, radi različnih pristojbin in silne to-
vornine približno za 1 Kč dražja kakor

ograska vina iste vrste. Vsled tega naša vi-
na na svetovnem trgu niso konkurenčna
in ako se ceno določujoči faktorji ne izpre-
mene, ne bo naši vinarski krizi odpomoglo
nobeno kontingentiranje.

Dalje ovirajo izvoz vina iz Jugoslavi-
je prometne težave, ker ne morejo dobiti
kupci pravočasno vagonov za vinske trans-
port. Tudi tovarnina je pretirana. Za dal-
matinska vina dovoljeni 50 odstotni popust
na železnici se sploh ne upošteva. Narav-
nost neverjetna je carinska praksa pri za-
znamovanju inozemskih praznih sodov pri
uvozu, za katere se mora brezpogojno pla-
čati glasom predpisov uvozna carina. V
sode se zvrta namreč luknja, kamor se de-
ne kos žice. Ta pade pri prekladanju se-
veda ven in uvoznik sodov ne dobi po-
vrnjene carine, ki jo je plačal pri uvozu
kadar izvozi iz države napolnjene sode.
Poleg tega se morajo vsi uvoženi prazni
sodi na novo izmeriti pri naših meroizkus-
nih uradih, kar povzroča ne male stroške.
Izvoz dalmatinskih vin ovira nered v Ba-
karski lukli. Prevoz iz luke do železniške
postaje stane sam več kot železnica od
Bakra do Maribora.

Pri teh prilikah je prvi korak, ki bo
omogočil izvoz naših vin, da odpravijo pri-
zadeta ministrstva omenjene in še mnoge
druge ovire. Dokler niso te odpravljene,
nam ne pomagajo nobene pogodbe in ni-
kake koncesije s strani inozemskih vlad.
Vsekakor bo treba vpeljati posebno zni-
žano izvozno železniško tarifo, zlasti za cele
vinske vlake, kakor je to uvedeno v Fran-
ciji in Italiji. Važno je tudi, da seznanimo
Čehe z našim izdelkom, posebno potem vin-
skih razstav ob priliki različnih semnjev,
ob priliki vsakoletne poljedelske razstave
v Pragi o Binkoštih i. t. d. Posebno letoš-
nja letina izgleda biti tako dobra, da bi se
z njo naši vinogradniki lahko dobro upel-
ljali na Češkem trgu.

Dnevne novice.

— Posebni vlak na II. dolenjski or-
lovski tabor, ki se bo vršil to nedeljo v
Novem mestu, odpelje iz Ljubljane točno
ob 5. uri jutraj. Velja polovična vožnja,
kdor ima izkaznico od Orlovske podzveze.
Na izhodni postaji se vzame cel vozni li-
stek, ki velja tudi za nazaj, če ga daš pri
odhodu pri kolodvorski blagajni žigosati.
— Vožni red za posebni vlak je sledeči:
Iz Ljubljane ob 5.01, Ljubljana dol. kol.
5.09, Lavrica 5.19, Škofljica 5.25, Šmarje-
Sap 5.36, Grosuplje 5.44, Mlačevo 5.58,
Zalina 6.03, Višnja gora 6.11, Stična 6.22,
Št. Vid 6.30, Radohova vas 6.34, Št. Lov-
renc 6.45, Velika 6.50, Trebnje 7.00, Po-
nikve 7.08, Mirna peč 7.18, Novo mesto
7.39, Kandija 7.44. — Iz Novega mesta od-
haja zvečer ob 8. uri in pride v Ljubljano
ob 22.38.

— Izkaznice za polovično vožnjo na
II. orlovski tabor v Novo mesto se dobe
danes od 10.—12. ure in v soboto ves dan
v pisarni Orlovske podzveze, Ljudski dom
I. nadstr. — Na telovadišču se morajo dati
žigosati z orlovskim žigom.

— Kraljevi manifest. Iz Novega me-
sta nam pišejo: Kako razumejo novomeški
Sokoli kraljevi manifest o poslanstvu So-
kola, prav lepo kaže sledeči dogodek: Za
novomeški orlovski tabor dne 10. t. m. so
nalepljeni javni oglasi po navadnih pro-
storih. V noči od torka na sredo je neki
junaški Sokol na glavnem trgu — na Slan-
čevi hiši — prelepil na orlovskem lepaku
črko r v s. Prepričani smo, da bo novo-
meški Sokol zdaj v pozni razžaljenega hitel
zatrjevati, da to ni njegovo delo, da je to
neutemeljeno podtikanje itd. Prepričani
smo, da načelstvo novomeškega Sokola ni
tega sklenilo v kaki posebni seji. Prav tako
smo pa tudi prepričani, da je to delo ka-
kega novomeškega Sokola. Gg. Sokoli! Mi
Orli vam ne bomo sledili na vaših nizkotnih
potih, vedite pa, da s takimi trivialnostmi
delate za nas izvrstno reklamo. Če hočemo
biti tako oslovsko duhoviti, kakor ste vi,
prav lahko spremenimo v eni noči vse So-
kole v šakale, in s tem bi vaš način sramo-
tenja nasprotno organizacije točno označili.
Tega ne bomo storili, ker vemo, kaj je cilj
naše organizacije tudi brez kraljevih ma-
nifestov, kakoršnega je od vladarja izsilila
režimska in vojaška klika. Krščanski Orel,
razpni mogočno svoja krila nad lepo Do-
lenjsko, le v Tebi je spas za naše ljudstvo.
Orlovski odseki, prihitite v kar največjem
številu na naš novomeški tabor!

— Umeščena sta bila župna upravi-
telja g. Franc Pavšič na župnijo Pol-
lom in g. Franc Hiti na župnijo Turjak.

— Na škofljski gimnaziji v Št. Vidu
nad Ljubljano se prične šolsko leto 1922-
1923 v četrtek, dne 14. septembra 1922 s
sv. mašo ob 8. uri. Sprejemni izpiti bodo
v torek, dne 12. septembra ob 10. uri. Po-
navljani in naknadni izpiti pa 11., 12. in
13. septembra. Vsi ostali v zavod sv. Sta-
nislava sprejeti učenci naj se zglase v sre-
do, 13. t. m. pri gimnazijskem ravnateljstvu.

— Plačani reditelji. Pri samostojnejih
je vse plačano, zato ni žudno, če so plača-
ni tudi reditelji na strogo strankarski pri-
reditvi. Med plačane duše, ki se naj vdi-
njajo strankarstvu, hočejo potegniti po-
žarne brambe. Pripravljalni odbor za to

strankarsko prireditvev razpošilja na po-
samezne požarne brambe sledeči značilni
poziv: »Podpisani odbor potrebuje ob pri-
liki kmečkega praznika (pravilno: shoda
samostojnejev) dne 8. septembra popold-
ne na Bledu večje število plačanih
(v dopisu podčrtano) rediteljev. Prosimo
Vas, da povprašate člane Vaše požarne
brambe, ki se ne bodo na kak drug na-
čin udeležili praznika, kateri bi hotel v
uniformi delovati kot reditelj. Napišite pro-
sim, njih imena, ter pridite s tem sezna-
mom v nedeljo, 3. septembra ob 3. uri po-
poldne k sestanku v hotel Beograd na
Bledu, kjer dobite vsa nadaljna navodila.
Lahko pošljete tudi namestnika, po mož-
nosti vplivnejšega moža, ki bi sam deloval
kot reditelj. Tako pisma. Vpregli so dr-
žavo in kmetijsko družbo v politični vrti-
nec, sedaj poskušajo še požarno brambo
izigrati. Požarne brambe po našem mnenju
za strankarstvo niso na prodaj. Če bi se pa
vendar kak član odzval mamljivemu po-
hlepju, bomo vedeli, po čem je njegovo nav-
dušenje.

— Orlovski tabor na Blokah pri Cerk-
nici se vrši 8. septembra. Vse okoliške
bratske odseke in okrožja, kakor tudi vse
prijatelje Orlovske misli vabimo, da se
udeleže našega tabora na Blokah. Na ta-
boru, ki se vrši popoldne, bodo nastopili
odlični orlovski govorniki, nakar sledi
javna telovadba. Pridite posebno krščanski
starši, da spoznate naše delo in bodele svo-
jo mladino z veseljem zaupali orlovski or-
ganizaciji.

— Kaj nam poročajo iz vrst francoske
tujske legije. Znano je, da agitirajo fran-
coski emisarji po celem svetu, da nabere
med neprevdarno mladino rekrutov za svo-
jo tujsko legijo. Lastna francoska mladina
se jim zdi predragocena, da bi jo pustili
mesariti in ubijati med divjaki v Afriki;
zato je dobra tuja mladina. Francoski pro-
pagandi se je res posrečilo, da je zvalila
mladino iz celega sveta, da gre za Fran-
cijo v klavnico. Kako se tem nesrečnim
fantom godi, naj priča pismo, ki ga je pi-
sal Al. Zaletel iz Št. Vida nad Ljubljano.
V pismu piše med drugim: »Dne 6. maja
t. l. smo imeli jako težke izgube in se ču-
dim, kako sem še živ ostal. Nikdar ne po-
zabim ne na Boga ne na 6. maj. Divjaki so
nas namreč obkolili. Bilo nas je 900 mož.
150 se nas je rešilo, in sicer 100 zdravih,
50 pa ranjenih. Vsem drugim so divjaki
glave porezali in jih na kole nataknili.
Tako se glasi pismo iz Alžirja v Afriki.
Zadnji čas, se zdi, da zopet nekateri agiti-
ratori za to tujsko francosko legijo. Pismo,
ki ga je pisal nesrečni slovenski mladenič
svojem, naj vam bo svarilen zgled, kadar
vas nameravajo zvabiti. Če se je Franco-
zom zahotel po pokrajinah divjakov, jih
naj zavoljujejo s svojo mladino.

— Domžale. Kamniška podružnica
Slov. dijaške zveze priredi v nedeljo, dne
10. septembra ob 3. uri v »Društvenem
domu v Domžalah poleg petja in dveh de-
klamacij Molièrjevega »Skopuha«, veselo-
igro v 3 dej. in dramatsko sliko Prešernov-
vega »Krst pri Savici«. — Pristen humor
Molièrov in umetnost Prešernova bosta
vsekakor vsem gledalcem nudila mnogo
užitka. Zato vsi prijatelji katoliškega di-
jaštva iskreno vabljeni!

— Orlovski tabor v Murski Soboti.
Minolo nedeljo se je vršil v Murski Soboti
orlovski tabor, ki je nad vse lepo uspel.
Sodelovalo je poldrugi tisoč Orlov in Orlic
ter naraščajo. Udeležba ljudstva je bila
ogromna. Govoril je poleg drugih g. posla-
nec dr. Hohnjec. Zanimivo je, da so ob
tej priliki zaprilegli prekmurske Orle in
Orlice evangelijske vere.

— Protestni shod vojnih invalidov,
vdov in sirot, sklican na nedeljo, dne 10.
t. m. v dvorani Mestnega doma v Ljublja-
ni, se prekliče vsled brzoglavke središnjega
odбора iz Beograda, da je vlada vse za-
hteve vojnih žrtev sprejela in da vsa po-
drobna pojasnila slede pismeno.

— Griža na Pristavi pri Trčiču. Ta bo-
lezen že dolgo razsaja pri nas. V neki go-
stilni na Pristavi so bili že pred 4 tedni 4
bolniki. Gostilna se je pa uradno zaprla
takorekoč post festum, še le pred nekoliko
dnevi, ko so v hiši že skoraj vsi ozdraveli,
razun ene mlade krepke hčerke, katera je
tej bolezi podlegla. Sanitarne nadzorst-
va je zelo malo. Pa saj so okrajni zdravniki
vsled visokih plač tolikanj neodvisni, da
lahko strogo postopajo, ter da ne pridejo
takorekoč še le post festum triste z nare-
dami, ko je že vse zamujeno.

— Napredni Kranj. Kakšno korist bo
imel naš narod od »Narodnega« doma,
so mnogi udeleženci pokazali po slavnostni
noči, ko so se vračali iz sokolske dvorane
v zgodnjih jutranjih urah kričaje in prepe-
vaje po ulicah. Seveda za državotvorne
elemente itak ni nobenih predpisov in po-
stav o kalenju nočnega miru, to je samo
za državljane druge vrste. Toliko vpitja
ponoči ni rogoviljenja bržčas ni v nobenem
drugem slovenskem mestu. To noč je bil
v neki kavarni spet velik pretep in po-
lom. Policijske ure sploh menda ni za
spodujočo gospodo. Tukaj, gospod žup-
res lahko kaj storite za naprednost Kra-
ki Vam je tako pri srcu, kakor kaže
dogodek: Tam eno pomladansko noč

je prosil salezijanski duhovnik, ki je popeljal svoje gojence na izlet na Gorenjsko, g. župana za dovoljenje, da bi smeli ti gojenci popoldne izvajati na glavnem trgu par telovadnih vaj ter godbenih komadov. In g. Pirc Ciril je to odklonil, češ, to se ne strinja z naprednostjo Kranja. Seveda, tisto Vam dobro znano ponočno rogovljenje se pa strinja, kaj ne? Sploh g. župan pozablja, da je kompromisni župan, pa se dela, kakor da v Kranju pristašev SLS kar več ni, ampak le še »naprednjaki«. G. župan, več nepristranosti in objektivnosti!

— **Zadruga mesarjev in prekajevalcev** naznanja svojim članom, da se bo preizkušnja za vajence vršila 29. t. m. točno ob 8. uri popoldne, v mestni klavnici ljubljanske. Vsak vajenec se mora prigrasiti z vsemi gospodarskimi in šolskimi spričevali najkasneje do 20. septembra t. l. pri predsedniku komisije, gospodu Jožetu Primcu, podpredsedniku zadruga, Delarniška ulica št. 8, kateri bo dal nadaljna pojasnila.

Podružnico nemškega »Kultur-bunda« bodo ustanovili jutri v Kočevju. »Cillier Zeitung« naglašja v uvodnem članku velik pomen kulturne združbe kočevskih Nemcev z banskimi Svabi. — Kaj bo rekla radikalna stranka v Kočevju na to?

— **Nov poštni pravilnik** so izdelali v Belgradu. Na podlagi novega poštne pravilnika bo preosnovana vsa poštna služba v državi. Boljša pa zato ne bo.

— **Draginja v Belgradu.** Tudi v Belgradu rastejo cene od dne do dne. To se opaža zlasti po gostilnah, kjer velja najcenejša jed že 10 Din. Tri breskve, ki so tam doli mnogo prej zrele kot pri nas, stanejo 6 dinarjev, na trgu pa stane kilogram 5 dinarjev. »Brizganeč« ti zaračuna krčmar 4 dinarje, v Vršču pa stane liter vina 7 kron. Odbor za pobijanje draginje pa se ne gane. Kaznoval je sicer nekaj gostilničarjev z občutnimi denarnimi globami, a plačal naložene mu globe ni še niti en krčmar.

— **Angleški delavci proti fašistom.** V Cardiffu, znanem angleškem premogovnem pristanišču, so se delavci branili izkrcati laško ladjo »Emanuel Accame« v znak protesta proti fašistovskim nasiljem napram socialističnim organizacijam v Italiji.

— **Fizol in drva za Belgrad.** Belgrajska občinska uprava je nakupila 160 tisoč kubičnih metrov drv in 4 vagone fizola za oskrbo revnejših občanov. Fizol je plačala občina po 18 kron kilo in ga bo zaradi malih rezijskih stroškov tudi oddajala po isti ceni. In v Ljubljani? Ni premoaga, ni drv, ni fizola, ni denarja — in ga tudi ne bo. Po vladni zaslugi seveda.

— **Javna varnost v Južni Srbiji.** Iz Belgrada javljajo: Danes popoldne je odpotoval v Južno Srbijo načelnik ministrstva za notranje zadeve g. Lazič, kjer bo imel konference z raznimi uradnimi osebami glede javne varnosti v tamošnjih krajih. — To poročilo beremo danes gotovo že desetič, a zdi se, da je v Južni Srbiji več hajdukov in »kačakov« (roparjev), čim pogostejše prihaja tja doli g. Lazič.

— **Za narodno zdravje.** V ministrstvu za ljudsko zdravje nameravajo začeti z izdelovanjem poročil o ljudskem zdravju v naši državi v francoskem jeziku. — Mi bi bili veseli, če bi gospodje skupaj spravili statistiko o tem predmetu v domačem jeziku, a zato točno in popolno.

— **Za varčevanje.** Minister za notranje zadeve je izdal na vse podrejene oblasti odlok, naj navajajo ljudi k varčevanju. Minister pa je pozabil ljudem povedati, kaj naj hranijo.

— **Jubilejni občni zbor čebelarstva** za Slovenijo v Ljubljani. V nedeljo, dne 3. sept. se je vršil ob 10. uri popoldne v Marijanišču 25. redni občni zbor »Čebelarstva društva za Slovenijo«, katerega se je udeležilo 250 čebelarjev iz cele Slovenije. Zastopanih je bilo po delegatih 80 podružnic. Društveni predsednik g. prošt Andrej Kalan je otvoril občni zbor, konstatiral sklepčnost in pozdravil vse navzoče čebelarje. V svojem nagovoru je vzpodbujal čebelarje k resnemu delu za procvit le peke kmetijske panoge. — Občni zbor so pozdravili zastopnik Saveza čeških čebelarstev g. Bogomil Vančura, nadalje čebelarji iz zasedenega ozemlja, pismene pozdrave pa je poslal g. Gustav Pirc, predsednik Kmetijske družbe za Slovenijo, ter moravsko čebelarstvo društvo v Brnu. — Iz tajnikovega poročila je razvidno, da ima društvo 102 podružnic z 2359 člani, dočim se pošilja list v 2679 izvodih. Potovalni pouk je močno razvit. Vseh prireditev je bilo v tekočem letu 36 in sicer 11 enodnevnih tečajev in 25 predavanj. Opazovalnih postaj ima društvo 23. Najvažnejše delo društva pa obstaja v tem, da preskrbuje svojim članom čebelarstvo potrebščine, kot so: čebelnice, čebelnice, in da pomaga članom pri razpečevanju pridelkov. Po tajnikovem poročilu se je vnela živahna debata glede vnovčevanja čedu in voska, ki bo gotovo privedla do lepših plov. Tenu je sledilo poročilo blagajnika, na so se vršile volitve odbora in sicer so bili izbrani: predsednik g. prošt Andrej Kalan, podprednik višji sadjarski nadzornik M. Humek, por pa gg.: Josip Verbič, Janko Strgar, Janko k, Ivan Smajdek, Alojzij Peterlin, Ivan Melosip Okorn, Viktor Vokač, Gernej Ljudevit,

Jurančič Ivan, Močnik Peter. — Po izvršenih volitvah je pozval društveni predsednik g. prošt Andrej Kalan navzoče čebelarje, da si ogledajo jubilejno čebelarstvo razstavo.

— **Cene na Bledu.** Prejeli smo in priobčujemo: Zadnji čas se je mnogo pisalo po časopisih o nezmožnosti pretranih cenah na Bledu, leto tako so se že v začetku, da celo pred sezono raznašale posebno po srbskih in hrvatskih časopisih vesti, da je Bled popolnoma zaseden, ter so iz tega razloga občinstvo naravnost svarili pred posetom Bleda, dasi je bil Bled v resnici poln šele v drugi polovici meseca julija. Pisci so se navadno sklicevali v svojih poročilih na ljubljanske cene. Pred menoj leže trije jedilni listi z druge polovice meseca avgusta, torej od časa, ko je bila na Bledu radi poseta udeležnikov sokolskega zleta najvišja sezona, in sicer cenik neke ljubljanske restavracije in dva dveh večjih hotelov na Bledu. Da se ne bo neupravičeno škodovalo ugledu Bleda, navajam iz teh jedilnih listov cene glavnih jedi. Prve številke značijo cene ljubljanske restavracije, druge dve cene obeh blejskih hotelov: Juha 5, 6, 8, Ruska salata 40, 40, 40, Fini narezek 70, 40, 40, Gov. meso 28, 28, 28, Peč. piščanci 60, 52, 54, Telečja pečenka 32, 36, 36, Svinjska pečenka 42, 48, 44, Bitkec z jajcem 56, 48, 48, Zrezek 44, 40, 44, Prikuha 10, 12, 10—12, Salate 14—20, 12, 10, Kompoti 16—32, 16, 16, Sir 18, 20, 28, Gorko močnate jedi 18, 20, 18, Torte 18, 16, 18. Pri tem se morajo vpoštevati veliko višje cene vsem potrebnim, posebno mesu na Bledu in pa to, da je treba vso zelenjavo nabaviti iz Ljubljane. Stanovanja v hotelih tudi niso dražja kakor v Ljubljani. Seveda so bo ta ali oni skliceval na hotel »Toplice« ali »Mahnar«. Vpoštevati pa je treba, da sta ta dva hotela urejena za mednarodno publiko in sicer luksurično. Večji rezijski stroški pa zahtevajo pač višjih cen. V teh hotelih naj se nastani, kdor ima dovolj sredstev za luksurično življenje. V ostalih podjetjih na Bledu pa so cene iste oziroma celo nižje kakor v Ljubljani. Toliko resnici na ljubo.

— **Epohalna patentirana novost** so blagajne iz armiranega betona, sistema »Thörig«, katere nudijo največjo varnost proti vlomni in so brezpogojno varne proti ognju in padcu. Zastopstvo za Slovenijo ima tvrdka Stanko Zargi in Co., Ljubljana, Martinova cesta 15, razstavni paviljon ljubljanskega velesejma »H4, koja števi. 344.

— **Opozorjamo na oglaš »Vinaria d. d. v. nogradnikov v Ptujcu.**

— **Društvo »Gospodarski Zvon«** naproša vsu narodna in obrambna in zlasti dramatična društva, da priredijo na dan 10. oktobra, obletnice koroškega plebiscita primeren večer in to v korist društva »Gospodarski Zvon«.

— **Utopljenka.** Stajarski splavarji so 1. sept. t. l. pri Podsedcu v Savi našli truplo utopjenke, stare približno 25 let, črnih las, po vsej priliki Slovenke. Oblečena je bila v belo bluzo s črnimi pikami, na roki je imela prstan z modrim kamnom. Več se izve pri g. Jožetu Meklav v Rečici ob Paki.

— **»Delo« okrajnih šolskih svetov, ki jih ni.** Z dežele smo prejeli sledečo upravičeno pritožbo. Minulo je že nekaj mesecev, odkar so bile volitve zastopnikov občin v okr. šolske svete in odkar je skrajno objektivni pokrajinski namestnik Hribar imenoval svoj gard v iste svete in vendar ni čuti in ni brati, da bi kateri okrajni šolski svet v Sloveniji imel kako sejo. Kako smrdi tudi to po režimu! Čemu volitve in delo zanj? Takega absolutizma pri upravi šolstva ne pomnimo. Naj se vendar višji šolski svet zgane in pokliče k delu okr. šolske svete. Službe učiteljske se tu patam že razpišejo, doslej pa res nismo še brali, da bi bila kakšna služba razpisana v logaškem okraju, posebej se v onih občinah, ki so jih izpraznili Italijani. Tu se učitelstvo prestavlja in premešča vsakih 14 dni. Razpišite službe, da se definitivno oddajo, ali pa pojasnite, zakaj tega ne storite! Zdi se nam, da zato posebej na obmejnih šolah ne razpisujejo izpraznjenih učiteljskih mest, da more tembolj svobodno gospodariti na teh šolah brezverski sokolski duh. — Krajni šolski svet naj bodo le še ponižni sluga kakšnega lažipredsednika ali nadzornika okr. šol. sveta. Tudi so dobili krajni šolski svet v logaškem okraju strog ferman glede proračunov in računov. To naj si že bode — kor brez denarja vernih davkoplačevalcev ne more dhati kakor je videti tudi sokolski duh v šoli. V istem fermanu pa tudi stoji: ... V šolski proračun je staviti primeren znesek za knjige šolske in učiteljske knjižnice, vse nevezane knjige šolske in učiteljske knjižnice se morajo pustiti vezati ... Nato še priporočilo, naj bo vsaka šola naročena na razne liste, seve predvsem one, ki diše po svobodomiselnosti, nazadnje še na »Vrtec«; »Slovenski Učitelj« se ne priporoča. Torej v sedanjih strašnih draginjah naj se daje vse knjige vezati. Človeku silijo pod pero ostre besede! Ne rečemo, da naj se nabavi tuptam kakšna knjiga, a v sedanjih draginjah kaj mogoče malo! Vezava knjig pa naj se v sedanjih draginjah popolnoma opusti. Učiteljsvo pa naj samo bolj pazi na knjige obeh knjižnic, da ne bodo iste ležale na šolskih hodnikih in se trgale. Okr. šolski svet je videti, da silno štedi celo s papirjem, ko pošilja dopise v starem, že na eni strani popisnem papirju, a občine, oziroma krajni šolski svet naj mečejo denar tja za vezavo in naročajo brezverskih revij in listov. Proti takemu ukazu morajo krajni šolski svet najodločnejše protestirati; ako nimajo besede pri nastavljanju učiteljskih mest, naj se jih tudi ne priganja k takim, za sedaj brez dvoma nepotrebnim izdatkom! Zahtevamo, naj se skličejo okrajni šolski svet k sejam, da pride vendar vsaj malo ljudstvo do besede, režimu se vendar ni bati, da ne bi tudi v teh korporacijah imel glavne besede, saj je za to že poskrbel skrajno objektivni namestnik Hribar, ko je imenoval le svoje trabante v te korporacije kot zastopnike vlade, kakor da ne bi bili zadostni že liberalni okr. glavarji. Torej ljudstvu besedo in ne samo bremenam!

— **Imenovanja in spremembe v proforski službi.** Premestili, odnosno imenovani so: 1. za klasično filologijo kot glavni in slovenski jezik kot stranski predmet na državni realni gimnaziji s slovenskim in nemškim učnim jezikom v Ljubljani profesor dr. Ivan Arnejc, sedaj upravitelj državne zalege šolskih knjig v Ljubljani; 2. za srbski in hrvatski jezik v zvezi z drugim modernim jezikom na državni realni gimnaziji v Ljubljani Martin Zgrablić, profesor na kr. učite-

ljišču v Cakovcu; 3. za srbski ali hrvatski jezik, v zvezi z drugim modernim jezikom, na državni realni gimnaziji v Zemunu; 4. za slovenski jezik v zvezi z drugim modernim jezikom na državni realni gimnaziji v Mariboru profesor Makso Pirnat, ki je začasno že dodeljen temu zavodu; 5. za francoski jezik kot glavni predmet v zvezi z drugim modernim jezikom na državni realni gimnaziji v Ljubljani Tomo Josi, profesor brez stalnega mesta na tem zavodu; 6. za matematiko in fiziko kot glavna predmeta in geometrijsko risanje kot stranski predmet na državni realni gimnaziji Fran Vrhovnik, profesor brez stalnega mesta na tem zavodu; 7. za zgodovino in zemljepis kot glavna predmeta na državni realni gimnaziji v Ljubljani dr. Gregor Žerjav, namestni učitelj na tem zavodu; 8. za telovadbo na državni realni gimnaziji v Ljubljani učitelj Vinko Zajetel, namestni učitelj telovadbe na tem zavodu; 9. za francoski jezik kot glavni predmet v zvezi z drugim modernim jezikom na državni realni gimnaziji v Novem mestu za stalnega profesorja Rudolf Kranjec, namestni učitelj na državni realni gimnaziji v Celju — s pravomočnostjo izza dne 1. decembra 1922; 11. za zgodovino in zemljepis kot glavna predmeta na državni realni gimnaziji v Ptuj za stalnega profesorja Ladislav Mlakar, namestni učitelj na istem zavodu, s pravomočnostjo izza dne 15. sept. 1922.

— **Iz politične službe.** Provizorni vladni koncipisti Fran Pezdidič pri okrajnem glavarstvu v Radovljici, dr. Lovro Hacin pri okrajnem glavarstvu v Celju in dr. Mirko Potočnik pri okr. glavarstvu v Crnomlju, vladni koncipisti Janko Osojnik pri okrajnem glavarstvu v Brežicah, nadalje provizorna vladna koncipista Ant. Kapuš pri okrajnem glavarstvu v Kočevju in dr. Fran Milnar-Cigale pri okrajnem glavarstvu v Ljutomeru, so imenovani za okrajne komisarje na dosedanjih službenih mestih.

— **Tombola na korist Jugoslovenske Matice** v Kamniku se vrši v nedeljo, dne 10. septembra popoldne v Mestnem parku in to iz razloga, ker je bilo minulo nedeljo skrajno slabo vreme in se tombola ni mogla vršiti. Matica prosi vse zavodne, narodno misleče ljudi, da se te prireditve na korist naše največje obrambne organizacije v zelo obilnem številu udeležijo. Vsaka Matična prireditev naj se smatra obnem tudi za lepo manifestacijo za naše brate tako na Koroškem, kakor v Julijiški Krajinji. Vsi na delo, da zasije bratom čimprej zarja svobode.

— **Pastirji zanetili gozdni požar.** Šitje pastirji, mladi dečki, so paši 24. avgusta v gozdno Podijki koze in zakurili na parceli Terezije Olob iz Koroške Bele ožni, katerega so zvečer, ko so odšli domov, tudi pogasili, a nekaj isker je moralo še tleti, ker je pravim prišel drugi dan goriti gozd. Požar je uničil približno 10 ha gozda in povzročil 100.000 do 120.000 kron škode. Gozdni požar so domačini s pomočjo vojakov 40. pešpolka iz Ljubljane z največjo težavo pogasili.

— **Roparski napad na železniško postajo Uvac.** Na tromeji med Sandžakom, Bosno in Srbijo so neznani ljudje napadli železniško postajo Uvac, kjer so najprej uničili vse telegrafске in telefonske naprave, potem pa so razbili blagajne, odkoder so odnesli nad 80.000 kron. Medtem so prišli opozorjeni po streljih, na postajo žandarji, katere so pa hajduki razorožili in zvezali. Isto se je zgodilo tudi s potniki, ki so prihajali na postajo. Potnikom so odvzeli nad 400.000 K. Nato so naložili na rekvirirane vozove vso opravo s postaje in se odpeljali. Na poročilo o tem roparskem napadu je došla iz Sarajeva četa žandarmerije na pomoč, ki zasleduje razbojnike.

— **Dražba invalidskih barak v Toplicah.** Dne 30. septembra 1922 ob 13. uri se proda potom javne dražbe troje barak invalidskega doma v Dolenjskih Toplicah, in sicer: dva stanovanjska objekta, 32,50 m dolga in 11,20 m široka, in gospodarski objekt, 25,30 m dolg in 6,40 m širok. Barake so zgrajene na zidani podlagi na tujem svetu. Stene so iz lesenega predelja, le-to pa iz zidano z opeko. Za strešni krov je uporabljen eternit. V vse tri objekte sta napeljana vodovod in električna razsvetljava. Stavbno stanje vseh treh objektov je dobro. Stavbna izvršitev je solidna. Izključna cena je 50.000 dinarjev. Udeleženci morajo pred začetkom dražbe položiti varščino 5000 dinarjev. Potrebna pojasnila določa interesenti po 11. uri gori omenjenega dne pri dražbeni komisiji na licu mesta (v barakah). — **Oddelek za socialno politiko pokrajinske uprave** v Ljubljani, invalidski odsek.

— **V Davčah ukradena vola.** Dne 19. avgusta 1922 sta bila posestnici Katarini Kejžar v Davčah ukradena dva vola, vredna 28.000 kron. Orožniki iz Podporezna so izvedli zelo natančne poizvedbe, katere so dovedle do uspeha, da so vola našli pri Cerknem in da je dobila Kejžarjeva vola nazaj.

— **Prijetnosti ribiškega čuvaja.** Ko je 22. maja lovil zapreženosti čuvaj ribiškega društva pod Sp. Kaštem v Ljubljani ribe, je zapazil, da lovita na drugem bregu Ljubljane dva moža ribe. Približal se jima je. Oba sta zbežala. Čuvaj je dohitel Leopolda Kačarja in zahteval od njega, naj se legitimira. Kačar je potegnil nož in grozil z njim, rekoč: »Kar sem priči, pa te bom, da boš erknul!« Le naznanji me, prvič ko te bom videl, te bom zaklal! Kačarju je deželno sodišče prisodilo 1 mesec zapora.

— **Neposten nosač.** Natak Milan Segot je naročil Mariku Romiču, naj mu nese kovček v Mazijski hotel. Romič pa tega ni storil, marveč je odšel proti Planini. Pravčasno obveščeni orožniki so pa v Lazah prišli Romiča in mu odvzeli kovček, v katerem je bilo tudi 10.000 kron denarja.

— **Cerkvena tatrina.** Iz pravoslavne cerkve v Osijeku je bilo ukradene cerkvene posode v vrednosti 45.000 kron.

— **Bogokletnež pred sodiščem.** Lah Peter Zanitti iz Tarcenta je zidal začetkom avgusta na Dol. Jezeru nov hlev. Našel je malo razpelo, katero je hotel vzditi v betonski zid rekoč: »To testo storilo« (zvita glava) moram zabodeti, ker ima Jezus na razpelo glavo nagnjeno. Sploh se je Zanitti iz Boga in iz verskih stvari večkrat norčeval. Kadar je v Dol. Jezeru zvonilo, je Zanitti govoril, da bo vzel šop slame in da bo v cerkvi vse cerke »t. j. svetnike« požgal. Govoril je še hujše bogokletne besede. Lahu je deželno sodišče v Ljubljani prisodilo 2 meseca težke ječe.

— **Zaradi tepeža,** med katerim je bilo več oseh težko ranjenih, je bil obsojen Jožef Romšek iz Gozda na poldrugo leto in Janéz Romšak na 8 mesecev težke ječe.

Obiščite
II. Ljubljanski velesemenj
od 2.—11. septembra.

Polena.

Splošno znano je, kako prav so dale razmere dr. Gosarjevi stanovanjski naredbi, po kateri zaslugi se je zidanje novih hiš v Ljubljani tako zelo pospešilo. Na mestu pa, da bi država in občina to delo vsestransko podpirali, pa deloma ne držita svojih obljub, deloma pa mečeta stvarbarstvo naravnost polena pod noge.

Predvsem država sama ne daje dobre zglede, da bi tudi sama gradila stanovanja za svoje uslužbence. Potem je pa tudi snedla svoje obljube glede podpor, ki naj bi jih od nje dobili razni stavbeni konzorciji in zadruga. Vlada je dalje obljubila, da bodo morali lesni izvoznikarji nuditi za domače potrebe cenejši les, a sedaj mora domačin plačevati les po isti ceni, kakor ga plača Italijan s svojo papirnatjo liro, ki je 16 krat večje veljave kot naša krona, daširavno le umetno.

Finančna uprava tudi na svoj način gladi pota tistim, ki zidajo. Dvignila je kolkovino za stavbenne komisije, tako da stane sedaj vsa ta stvar približno 2000 K. In vendar nima država pri vsem tem nobene opravka, ker spadajo vsi ti posli v občinski delokrog in mora občina sama plačevati svoje inženirje in uradnike, ki pri teh komisijah sodelujejo.

Najlepše je pa to, da kaže enako nerazumevanje za odpravo stanovanjske bede ljubljanske občinske uprava sama. Po zaslugi ministra Žerjava in namestnika Hribarja je Ljubljana brez zakonitega občinskega zastopstva, vladni komisar na magistratu je zato na svojo pest stihljal imeniten občinski davek, ki bo izredno podpiral gradbo novih stanovanj v Ljubljani. To je davek na uvoz gradbenega materiala. Ta davek je upeljal menda zato, ker gostilničarji nečesto pobirajo bolj umestnega davka na ponočni obisk gostilniških lokalov. V mestnem pomerju občine ljubljanske se ne dobi razen peska in gramoz noben stavebeni material. Za zidanje je pa potreben kamen, opeka, železo, les, apno, cement i. dr. Od vseh teh materialij se mora od 28. mm. plačevati uvozni davek. Tarifa, po kateri se ta davek plačuje, je zelo enostavna: do 2000 kg se plača 8 Din, nad 2000 do 2500 kg pa 12 Din, to pa za vse vrste gradiva. Po tej tarifi znaša davek za pesek in kamen do 15 odstotkov, za opeko 3, za apno 2, za cement 1, za les 2,5 odstotka vrednosti.

Vse to pač zelo pospešuje gradbo novih stanovanj v Ljubljani. Prejšnji občinski svet je v svoji kratki dobi zasnoval velikopotezne akcije, toda imel je proti sebi ljubljansko in belgrajsko vlado, posebno pa gg. Hribarja in Žerjava. Po zaslugi teh dveh je moral zapustiti svoje komaj započeto delo, a tisti, ki so za njim vzeli občinsko krmilo v roke, delajo tako, kakor pač znajo. Enako »smotreno« kakor v področju stanovanjskega problema delajo tudi s prehrano. Zima je pred durmi, a ubogi ljudski sloji so brez kuriva in omagujejo pod težo vsak dan večje draginje na živem trgu. Zato so gospodje razpisali občinske volitve še-le za december, ker se boje volivcev. Namestnik Hribar je za gospodarstvo na magistratu, ki mu izdaja svoja potrjenja, vsekakor odgovoren.

Gospodarstvo.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru.

Od 8. do 17. septembra 1922.

Dela na razstavnem prostoru se bližajo koncu. Gledalce naravnost presenetijo krasno in umetno izdelani paviljoni na vrtu Dijaškega dola. Omesimó naj le umetniško izvršeni paviljon za vrtnarsko razstavo, ki bi vsakemu mednarodnemu velesejmu delal čast. Razen tega je še osem krasnih paviljonov, kjer se bodo prodajala okrepčila, razstavila vina, likerji, slaščice itd. Nad vse originalna bo kmetijska hiša, ki prestavi obiskovalce iz živahnega mestnega vrvenja v mirno satišje kmetijske hiše. V bivšem otroškem vrtu je pisarna razstavnega odbora, razstava vin in v jeniških del ter policijska stražnica. V bližini je paviljon Rogaske Slatine, kjer bo izvirale zdravilni »Donatijev vrelec«. V telovadnici dekliške meščanske šole ki meji na razstavni prostor, bo nameščena razstava slik umetniškega kluba »Grohar«.

Ker je Götova dvorana premajhna za vse prijavljene razstavljalce, je moral razstavni odbor dograditi na Götovem dvorišču še posebno lopo, kjer bodo nameščeni razstavni produkti, kakor težki vozovi, kamnoseška dela, razni stroji itd. Ze iz tega je razviden velik napredek od lanske razstave.

Stanovanjski odsek razstavnega odbora preskrbi vsem zunanjim obiskovalcem prenočišča, ter bo ves čas razstave vršil permanentno službo. Pri prijavah naj se navede število sob oziroma postelj in za katero dobo.

Poljedelci najdejo na Pokrajinski obrtni razstavi, ki se vrši v Mariboru od 8. do 17. septembra, poleg industrijskih in obrtnih izdelkov, vse kar rabijo za svoje gospodarstvo in bo ta razstava najboljša prilika za nabavo raznih gospodarskih potrebščin, poljedelskih strojev, raznega orodja in drugega vsakovrstnega blaga. Legitimacije, a ka-

terimi ima vsak obiskovalec pravico do polovične vožnje na vseh progah v naši državi, se dobe pri vseh obrtnih društvi, večjih trgovinah itd. ter pri razstavnem odboru v Mariboru ter stanejo samo 5 Din. Poljedelci ne zamudite ugodno priliko.

Za vinogradnike bo letošnja razstava ne glede na vinsko razstavo še posebno zanimiva, ker bo na njej prvič razstavljena nova stiskalnica za sadje in grozdje, izum slovenskega vinogradnika g. Rudla. Stiskalnica je urejena tako, da stiska neprestano, s poljubno težo od 10 do 10.000 kg. Doslej je bila v rabi domača stiskalnica na vzvod. Ta stiskalnica je vsled marsikaterih prednosti, uspešno klubovala raznim novotarijam, ki se niso mogle udomačiti. Bistvo njene posebne uporabnosti obstoja: 1. V vzvodu, 2. pa v prostu viseči obremenitvi »drevesac«, ki učinkuje s pomočjo listne teže v dvojnem oziru: elastično (gibčno) in neprestano. Ta stiskalnica (domača »preša« na vzvod) pa ima samo eno hibo: za njeno zgradbo je treba veliko lesa in veliko prostora. Gosp. Rudl je prednosti stare stiskalnice uporabil z velikim uspehom v novem sestavu svojega izuma. Stiskalnica g. Rudla je v svojem bistvu še bolj elastična, nego stara preša, hkrati pa deluje s pomoženo silo, ne da bi rabila toliko prostora, kakor njena prednica. Možnost pritiska je odvisna od poljubne vpostavitve vzvoda. Morebitna popravila lahko izvrši vsak tesar. V tej okolnosti leži brez dvoma največja prednost Rudlove stiskalnice. Pri drugih zlasti železnih konstrukcijah, mora popravljati mehanik, kar pri novi stiskalnici ni potrebno. V ostalem pa si naj ogleda vsakdo, ki se za stvar zanima, to stiskalnico na obrtni razstavi, kjer bo interesantom pod posebno streho na vpogled.

g. Žitni trg. Na produkti borzi v Novem Sadu notirajo žitu sledeče cene: pšenici 17.60 do 18 K, ječmen 15.29 K, koruza 15.28 K, pšenična moka (št. 0) 26 K.

g. Konzervne tovarne. Poleg konzervne tovarne na Vrhniki, ima tudi g. Andretto na Viču konzervno tovarno.

g. Nove desetdinarske novčance. V nekaterih časopisih je bila razširjena vest, da misli Narodna banka vzeti nove desetdinarske novčance iz prometa. Novčance so jako ležno izdelane, imajo samo eno napako, da izgubljajo barvo. To se dogaja tudi pri novčanicah drugih držav. Kakor smo informirani, se novčance ne vzamejo iz prometa. Narodna banka jih je dala v promet že krog 18 milijonov komadov.

g. Zlat denar v Rusiji. V Rusiji nameravajo dati v promet zlate dukate, kojih pariteta bo 10 zlatih rubljev.

g. Monopolska taksa na vžigalice. Za mesec avgust je plačala tovarna za vžigalice »Drava« v Osijeku monopolno pristojbino v znesku 16.468.000 K.

g. Ognjegasne potrebščine carine proste. Te dni izide naredba finančnega ministra, na podlagi katere so vsi predmeti za ognjegasna društva carine prosti.

g. Seznam industrijskih in večjih obrtnih podjetij v okraju trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Je izšel v novi, pomnoženi in izpopolnjeni izdaji. Prikladna knjižica je sestavljena po strokah v abecednem redu in obsega 80 tiskanih strani. Dobi se pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani po 10 Din za tiskovne stroške in 30 par za poštnino. Denar je poslati vnaprej.

g. Zveza industrijskih in českoslovaški republiki. Osrednji odbor čeških industrijskih je imel te dni sejo, na kateri so se posvetovali, na kakšen način bi se omilila industrijska kriza. Po strokovnih referatih in debati je bila sprejeta naslednja resolucija: Osrednji odbor obrti českoslovaške republike je proučil situacijo, ki je nastala zaradi rastoče českoslovaške krone, in dognal, da se obrtna kriza poostrejuje od dne do dne. Da se kriza kolikor mogoče omeji, je treba: Zmanjšati izdatke v državni upravi, da bi bilo mogoče v najkrajšem času odpraviti davek od premoga ter znižati železniške in poštne tarife. Z zmanjšanjem državnih izdatkov se na vsak način zmanjšajo izdatki samouprave. 2. Znižati obrestno mero in zmanjšati kondicijo bank. 3. Prilagoditi mezde valutnim razmeram. V ta namen bodo nameščenke zveze pričele z revizijo mezdnih sestavnih delov kolektivnih pogodb. 4. Z gori navedenimi sredstvi in s sodelovanjem državne uprave doseči cenejši nakup obrtnih in poljedelskih sirovin in življenjskih potrebščin. V prvi vrsti je treba zmanjšati cene premogov s svobodnim premogovnim gospodarstvom, zakaj njegova današnja cena ovira tekmovanje češke industrije. 5. Pospešiti je treba trgovske pogodbe z glavnimi češkimi odjemalci. 6. Kupčijo z devizami je treba osvoboditi.

g. Berlinsko pismo. Danes žive državljani nemške republike v hudih in čudnih časih. Berlinski časniki poročajo trikrat na dan: »Katastrofalni padec valute.« Dolar je veljal pred nekaj dnevi 550 mark, danes pa je vreden že 2000 mark! Kaj pomeni ta padec v trgovskem pogledu? Da grede cene blagu sorazmerno navzgor kakor marka pada, je jasno ko beli dan. Današnje dni se kupuje po trgovinah in prodajalnicah, da nikdar tega. Seveda blago je vedno več vredno, a marka od dne do dne manj. Po ulicah vse mrgoli tujcev ter domačinov iz bližnjih in daljnih krajev. Danes je v trgovini še na kupe blaga, jutri pa pridejo v prazen lokal. Pred nekaterimi trgovinami stoje nameščenci z na-

pisom: »Tu se stavlja!« Zopet tam zagledaš napis: »Nameščenci so pri svojem poslu pod varstvom!« Tamle na fisti prodajalnici pa čitaš: »Tu se ne stavlja!« Politične dogodke spremljajo resni gospodarski sunki. Kako strašne so posledice svetovne vojske. Živo jih občutijo zmagovalci, naravnost grozne so pa premaganim. Danes se človek v Berlinu nehoti spomni latinskega pregovora, ki se glasi: Vae victis! Žalostne, grozne žalostne so posledice vojske in poraza, posledice nemške politike, ki je nameravala zavladati svetu — a pri tem udarila svoj narod. — O dejanskem bogastvu nemške države ni dvoma, ali življenje srednjih stanov in revnejših slojev je pač pomilovanja vredno. — »Nemška vlada in nemško ljudstvo so enih misli in edini ter mirno čakajo prihodnjega razvoja dogodkov,« pišejo berlinski veliki listi, kakor na kak oficijelni migljaj, ampak podoba je, da je to samo tišina pred viharjem, strašnim viharjem.

BORZA.

Zürich, 7. sept. (Sklep.) Devize: Pešta 0.24.5, Berlin 0.42.5, Italija 22.95, London 23.51, Newyork 526.25, Pariz 41.35, Praga 18.40, Dunaj 0.0075, Sofija 3, Zagreb 1.55, Varšava 007.5, Holandska 205. — Valute: n. a. K 0.007/8.

Zagreb, 7. sept. (Sklep.) Devize: Pešta 15.60 do 16.—, Berlin 26.—, Italija 15.60, London 1412, Newyork 304.—, Pariz 24.84, Praga 11.12, Dunaj 42.— do 44.—, Zürich 60.20.

O socialnih nalogah vlade

(Govor posl. Josipa Gostinčarja v nar. skupščini.)

(Konec.)

Sosveti.

Še nekaj bi nasvetoval, kar bi bilo prav potrebno, da se namreč pri ministristvu za soc. politiko osnujejo sosveti, in sicer delavski svet, obrt. svet in industrijsko-trgovski svet, ki naj bi se vsako leto ob določenih časih sešli in se posvetovali o zakonih, ki so potrebni v socialnem oziru in katere naj bi predložilo potem ministristvo za socialno politiko skupščini. Mi si ne moremo misliti, da bi mogle posamezne osebe, pa naj bodo tudi najboljše, res vsako stvar tako poznati in jo tako rešiti, kakor bi bilo potrebno. Nam je treba nekega sporazuma. Vsi socialni zakoni, ki se bodo pri nas ustvarili, bodo morali biti sporazum posameznih interesentov, ker sicer ne moremo pričakovati nobenega uspešnega dela. Radi tega so taki sveti dejansko nujno potrebni. Imajo jih tudi druge države, in sicer vse države, ki imajo dobro socialno zakonodajo. Zato bi jaz ponovno priporočal, da se o tem razmišlja in da se čimprej pride do tega, da se zasnuejo taki sveti ali sosveti v ministristvu za socialno politiko.

Posredovalnica za delo.

Posebno bi pa opozoril na eno stvar: na posredovalnico za delo. (Ivan Tokan: »Ki gre v Ljubljani v prihodnjih dneh na cesto!«) Gospodje! Posredovanje dela je pri nas tako važno, da si brez tega posredovanja ne moremo misliti pravega reda. Ljubljanska posredovalnica za delo kaže velikanske uspehe. Jaz nimam števil tukaj, toda kolikor mi je znano, je ljubljanska posredovalnica izvršila ogromno dobrega dela v tem oziru. Toda, gospodje, kaj se je zgodilo? Prišlo je tako daleč, da so hoteli ljubljansko posredovalnico za delo vreči na cesto. (Ivan Tokan: »Jo tudi bodo!«)

To je naravnost škandalozno, to je nekaj, o čemer bi človek sploh ne mogel misliti, da je mogoče. Treba je storiti vse, da se ta stvar popravi. Jaz sem pred nekaj časa interveniral pri gospodu ministru, ki je nadomestoval ministra za socialno politiko, naj se kaj ukrene v tem oziru. Isto so storili tudi drugi tovariši. Kaj se je ukrenilo, ne vem. Toda kakor čujem, je posredovalnica za delo na cesti. Vem tudi, da se posredovalnici v Ljubljani ne da nujno potrebna oseba in da se tisto osebo, ki je baje najboljša, celo zapostavlja napram ljudem, ki niso tako sposobni. Prosil bi, da se tudi v tem oziru napravi red.

Vprašanje vojnih invalidov.

H koncu bi hotel še nekaj omeniti. To so naši vojni invalidi. V naši državi imamo preko 80.000 vojnih invalidov. Ti ljudje so svoji domovini žrtvovali vse, morali so žrtvovati svoje zdravje. Danes se nahajajo v veliki bedi. Toda to še ni vse. Mi vemo, da invalidi niti v bivši kraljevini Srbiji in Črni gori ne dobijo toliko, da bi mogli vsaj za silo izhajati. Kaj pa šele v prečanskih krajih! Razlika med temi in drugimi je jako velika. Da bode videli razliko med invalidi iz bivše kraljevine Srbije in Črne gore in med takozvanimi prečanskimi invalidi, Vam hočem navesti par števil. Invalidi v Srbiji brez hiše, ki je 50 do 60 odstotkov nesposoben za delo, ima letne pokojnine in doklad 1.200 dinarjev, v prečanskih krajih skoro dve tretjini manj nego v bivši kraljevini Srbiji. (Klici: »Škandal!«) To je razlika, ki ni nikjer utemeljena. Vsi priznamo, da so bratje Srbi v prvi vrsti žrtvovali vse za dosedanje našo državo. Toda zdi se mi, da to ne more biti končni vzrok za to, da bi bila med invalidi taka razlika. Mi pa trdimo, da tudi invalidi iz Srbije in Črne gore ne dobivajo toliko, ko-

likor bi res morali dobivati in kolikor so zaslužili s tem, da so žrtvovali domovini vse.

Vdova, brez hiše z dvema otrokoma dobi v Srbiji kot pokojnino in doklado 1560 Din, v prečanskih krajih 780 Din. Razlika torej znaša 100 odstotkov. Pripomnim pa, da sedaj draginja v prečanskih krajih ni čisto nič manjša nego v Belgradu. — Sirota brez očeta in matere in brez hiše dobi v Srbiji letno 1800 Din, v prečanskih krajih pa 788 Din.

Ta očitna neenakost zelo slabo vpliva na ljudi, ki so imeli svoje zdravje. (Ivan Tokan: »Pa vedno čujemo o edinstvu in izenačenju!«) Zato bi bilo prav potrebno, da se te stvari čimprej popravijo.

Oprostite mi, da rečem nekaj, česar ne rečem rad! Mi smo danes zadnja država na svetu ki še nima modernega invalidskega zakona. Vse druge države imajo zakone, napravljene na podlagi dolgoletnih izkušenj; samo naša država tega do sedaj še ni mogla storiti. Kje je vzrok, jaz ne vem. Ali zdi se mi, da to ni posebno častno za našo državo, če na ta način pozablja na one, ki so ji dali vse: na vojne invalide. Jaz bi zato prosil, naj vlada že prihodnje jesen predloži moderan invalidski zakon, ki bo ustrezal zahtevam našega časa in ki bo invalidom toliko v prid, da bodo faktično preskrbljeni. (Medklic: »In izenačeni!«)

Gospodje! Še nekaj drugega! Invalidi niti teh bornih prejemkov, ki so jim odmerjeni, ne dobivajo vedno, marveč jim država dostikrat ostaja dolžna. (Ivan Tokan: »Po dve leti in še dalje!«) Zaradi tega je potrebno da se takoj preskrbijo potrebni krediti, da se invalidom ti dolgovi čimprej izplačajo. Gospodje, to je častna dolžnost naše države. Če smo dolžni invalidom, jaz ne vem, kam to pride in kako bi se to pravzaprav moglo s pravim imenom imenovati. (Medklic: »Za fašiste pa imajo denar in za Narodno obrambo!«)

Prva naloga invalidskega oddelka, katero ta oddelek tudi vrši, je ta da invalide leči in jih usposablja za delo. Čisto gotovo je, da je usposabljanje za delo poleg lečenja prva dolžnost nasproti invalidom. Država invalidom ne daje toliko, da bi mogli od tega živeti. Invalidi vendar niso dolžni, da bi prosili od hiše do hiše vsakdanjega kruha. Zato je moralna dolžnost države, zlasti ministristva za socialno politiko, da se poskrbi kolikor največ mogoče za to, da se bodo invalidi usposobili, da si bodo mogli sami služiti svoj kruh.

Toda v tem oziru se tudi ne dela tako, kakor bi se moralo delati. Invalidski oddelek skrbi tudi za bolne invalide. Med invalidi je zelo mnogo tuberkuloznih. To je naravno. V vojni so se izčrpali, sedaj pa nimajo toliko, da bi se mogli prehranjevati. Zbolijo in postanejo nesposobni za vsako delo. Toda bolnic za bolne tuberkulozne ni dovolj. Pri nas v Sloveniji bi se morala taka bolnica urediti na Golniku. Toda omenjena bolnica se ne more opremiti radi tega, ker ni kredita. Invalidi, ki čakajo, da pridejo čimprej pod streho, ne morejo nikamor. Golnik se ne more opremiti, ker ni kredita. V Vranjskem okrogu v Srbiji se godi enako. Zato bi bilo prav, da se te bolnice čimprej uredijo. Toda budgetni odbor je sam črtal kredite za pet invalidskih zavodov: v Banjaluki 2, v Tuzli, Celju in Novem Sadu. Morda se bo to utemeljevalo s tem, da ni denarja. Toda kaj nam pomaga, če tega ne storimo takoj? Če se to ne stori sedaj, bomo morali zidati domove za onemogel ljudi, ki jih bo morala država vse življenje oskrbovati. Če ne bomo zidali bolnic, bomo morali zidati sirotišnice, ki bodo več stale in manj pomagale.

Veliko vprašanje je tudi vprašanje organizacije invalidov. Te organizacije imajo namen, da urejajo v svoji sredi same svoje zadeve. Toda do sedaj se ni storilo bogve koliko, da se te invalidske organizacije faktično osnujejo. Jaz bi ministru prosil, da stori vse potrebno, da se te organizacije čimprej zasnuejo. Če se ustanovijo te organizacije, odpade brezdvomno mnogo državnih uradnikov, ki danes urejejo invalidsko vprašanje. Invalidske organizacije bodo take stvari same uredile pod nadzorstvom državnih organov. To bi pomenilo na eni strani prihranek za državo, na drugi strani pa bi bili tudi invalidi zadovoljni, ker bi sami urejevali svoje zadeve.

Govoriti moram čisto kratko še o neki stvari. Invalidov imamo v naši državi preko 80.000. Od teh je 20—30 odstotkov zemljoradnikov, takih, ki nimajo ničesar: nimajo hiše in nimajo zemlje, katero bi mogli obdelovati. Ti žive v veliki stiski. Potrebno bi bilo, da se za te invalide poskrbi na ta način, da se jim da potrebna zemlja, na kateri bi si sami služili svoj kruh, in da se jim pripomore do tega, da bi si postavili čim mogoče svojo hišico. Tako bi prišli do življenja, ki bi bilo vsaj deloma človeka bolj vredno.

Izpopolnitev resota za socialno politiko.

O tem vprašanju bi imeli jako mnogo govoriti. Toda z ozirom na čas in z ozirom na to, da smo pri specialni debati, se mi zdi, da sem povedal dovolj. Jaz bi samo

želel, da se ministristvo za socialno politiko razvije res tako, kakor to zahtevajo naše gospodarske razmere, in da dela tako, kakor zahteva socialna pravičnost. Če so tu padle besede, da je ministristvo za socialno politiko nepotrebno, bi jaz tem besedam pridejal tole. Nepotrebno to ministristvo ni. Toda treba bi bilo izpopolniti ministristvo za socialno politiko. Če se gospodom zdi, da to ministristvo še nima dovolj širokega delokroga, potem naj bi se narodno zdravje priklopilo socialni politiki, kamor v resnici spada. Tudi del delokroga ministristva trgovine in industrije spada k socialni politiki. Ministristvo za socialno politiko obsega pravzaprav vse stroke. Zato bi jaz samo želel, da se to ministristvo izpopolni, da bo moglo vršiti svojo dano nalogo, ki je velika, dobra in koristna, ako se bo dobro izvajala. (Odobranje in ploskanje.)

Primorske novice.

p 12. september na Reki. Italijanski nacionalisti so po iniciativi in s pomočjo italijanske vlade uvedli veliko akcijo, da Reka letos čim šumneje proslavi 12. september kot spominski dan D'Annunzievega prihoda na Reko. To pa zato, da pred parizetno komisijo, ki se tiste dni zbere v Opatiji, dokumentira enodušno željo Rečanov, da se Reka priklopi Italiji. Toda danes je 99 odstotkov Rečanov tej misli dejansko nasprotni in si ne žele nič bolj iskreno nego dne, ko bo zadnji italijanski kraljevi karabinjer in financer za vedno izginil iz Reke. To italijanski nacionalisti precej dobro vedo, zato so, kakor vselej ob takih prilikah, zopet mobilizirali fašiste. Le-ti so iz Trsta pripeljali kar dva vagona zastav, lampionov in drugega okrasilnega materiala, da ga razdele po hišah, s primernim poudarkom... Nacionalfašistovski kolonodja magistratni uradnik Donati je v javnem lokalu zagrozil, da bodo fašisti povsod tam, kjer bi se kdo upiral okrasiti hišo, poskrbeli, da se bodo zastave vendar-le izobesile. Mestni magistrat, ki je sedaj v rokah nacionalfašistov, je izdal nalog na vse mestne vrtnarje in upravitelje, da dajo za 12. september vsakomur brezplačno toliko cvetic in zelenja, kolikor bo hotel. Razume se, da bodo na proslavi 12. septembra vneto sodelovali tudi italijanski karabinjerji, financerji in vojniki ter vsi drugi, ki jih je poslala mati Italija na Reko vzdrževati mir in red. Toda tudi Rečani ne drže križem rok. Poskrbeli so, da tej slavnosti prireditvi vsiljene elemente iz Italije v naprej razkrinkajo pred zunanjim svetom, pred domačini pa osmešijo. »Voce del Popolo« priobčuje nujen opomin, naj se noben zasebnik, noben podjetnik, trgovec ali uradnik ne da preplašiti od fašistov, da bi se na kakršenkoli način udeležil proslave, ker bo moral drugače ob svojem času nositi posledice. List poziva prebivalstvo, naj mu točno naznani vse slučaje kakoršnegakoli nasilja ali pritiska zaradi udeležbe na 12. septembru.

štajerske novice.

Š Za profesorja bogoslovja v mariborskem semenišču je imenovan videnski kaplan Vincenc Močnik, ki bo predaval cerkveno pravo in zgodovino.

Š Umrl je v Vidmu ob Savi vpok. župnik g. Vinko Čepin. N. v m. p.!

Š Gledališče v Mariboru. O zadevi gledališča v Mariboru piše novosadski »Deutsches Blatt«, ki vprašuje ljubljansko vlado, kaj je z rekurzi, katere so v tej zadevi vložili na njo prejšnji nemški lastniki gledališča.

Š Državna dvorazredna trgovska šola v Celju. Za šolsko leto 1922/23 bo vpisovanje gojencev v pripravljalni letnik, prvi in drugi letnik ter deklic v drugi letnik v ponedeljek, dne 11. septembra od 8. do 10. ure dop. Sprejem novih gojenk v pripravljalni razred in prvi letnik je izključen. Ponavljalnici, naknadni in sprejemni izpiti se prične v torek, 12. septembra ob 8. uri. V četrtek, dne 14. septembra bo ob 9. uri otvoritvena služba božja v cerkvi Marijinega Vnebovzeta. Nato se zbere učenci in učenke v svojih razredih, kjer se jim prečita in razloži disciplinarni in šolski red ter naznani urnik. V petek, dne 15. septembra, se prične redni pouk ob 8. uri.

Š Kdo zida in kdo izrablja stanovanjsko bedo? Iz Maribora nam poročajo: Dne 5. t. m. so tukajšnji denarni zavodi zborovali v dvorani okrajnega glavarstva o vprašanjih, katere je stavila Gradbena akcija za Maribor na vse denarne zavode. Vabilo Gradbene akcije so se odzvali razen: Mestne hranilnice, Spodnje štajerske ljudske posojilnice in Narodne banke, vs. banke, ki imajo denarni zavodi. Za javnost posebej razpisano je bila razprava o prvi točki dnevnega reda. Kaj so naši denarni zavodi dosedaj storili oziroma kaj eventualno posamezni izmed njih še letos iz lastne iniciative nameravajo storiti v olajšanje stanovanjske bede v Mariboru. To vprašanje se je rešilo v tem smislu: Niti eden starejših denarnih zavodov v Mariboru v času najugodnejših denarnih konjunktur ni posvetil niti vinarja za največje socialno zlo: stanovanjsko bedo. Nasprotno, še povečali so jo s povečanjem svojega uradništva po privatnih stanovanjih in povečanju svojih lokalov iz bivših stanovanj. Od mestne občine diktirana zgradba skupne stanovanjske hiše za bančno uradništvo je po izjavi ravnatelja Ljubljanske Kreditne banke g. Klobučarja vsled krivde Mestne občine same »padla v vodo.« Šele nekateri od v največjem času v Mariboru se naselivših zavodov so takoj skrbeli, da si zgrade svoja poslopja. Med njimi je bila prva »Zadruga Gospodarska banka«, ki že gradi krasen palačo, najlepše poslopje v Ma-

riboru in ki bo po zatrdilu ravnatelja g. dr. Kovarčiča mestu dala posebej še 13 stanovanj in več pisarn ter lokalov na razpolago. V bančno palačo se preseli tudi Spodnje-stajerska ljudska posojilnica, torej je tudi za njo to vprašanje rešeno. Zadrugi Gospodarski banki je sledila »Prva Hrv. Štedionica«, ki tudi gradi še posebej stanovanjsko hišo (ker je zase tudi zgradila stanovanjsko in trgovsko poslojpe ter nudi mestu posebej še dvojne stanovanj na razpolago. V najnovejšem času se je odločila tudi Centralna banka s prizidavo nadstropja za 13 stanovanj. Anglo-banka pravi, da ne more zidati, dokler Beograd ne reši njenega koncesijskega vprašanja. Ljubljanska Kreditna banka je, kakor že poročano, svojčas kupila hotel »Erzherzog Johanna«, katerega bo sedaj popolnoma uknila ter spremeni za svoje in stanovanjske prostore. Jadranska banka je izčrpana od samega zidanja palač po drugih mestih. Slavenska banka se bori z vojno upravo radi svojih vojašnic, katere vojni crar raje pusti propasti, nego bi jih izročil lastnici nazaj, da se adaptirajo v stanovanja. Trgovska banka je še mlada, pa si je že kupila bivši hotel »Stdt Wien«, katerega adaptira za stanovanja svojega ošja. Slovenska banka ne more nič zidati. — G. Križnič kot predsednik Gradbene akcije je izpodbijal popolnoma napačno stališče najboga-tejših bank, češ, kaj ima Maribor od tega, če zavodi drugod zidajo monumentalne palače, tu v Mariboru pa se izrabljajo stanovanja v interesu zavodov. Kolikor smo poučeni, Gradbena akcija v Mariboru ne bo mirovala, dokler se tudi ostali zavodi ne bodo uklonili največji socialni potrebi. Sicer pa ta konferenca še ni izčrpala vsega dnevnega reda.

Š Razmere na našem konzulatu v Gradcu. Mariborska »Straž« se peča z razmerami na našem konzulatu v Gradcu. Od tega konzulata nimajo Slovenci in Hrvati druge pomoči, kakor da jim kvečjemu vidra potne liste. Predstavniki urada prejema sijajno plačo dnevnih 700 dinarjev ali 700.000 avstrijskih kron. Konzulatno osebje — večinoma Slovenci — pa dobiva beraško plačo 14 dinarjev dnevno, s katero ne more ne živeti ne umreti. Prosilo je že pred meseci za pomoč dr. Kukovca, a brez uspeha. On se za take malenkosti nima časa brigati.

Volivcem S. L. S. v Ljubljani!

Včeraj so bile razpisane občinske volitve za Ljubljano. Volitve se bodo vršile dne 3. decembra. Do 21. t. m. pa je čas za vlaganje reklamacij.

Podpisano vodstvo SLS pozivlje vse volivce in somišljenike SLS, da se s tekom teh dveh tednov prepričajo, ali so vsi naši somišljeniki vpisani v volivni imenik. Volivno pravico ima vsak moški — tudi mestni ubožec —, ki je dopolnil 21. leto ter prebiva že eno leto v občini. Volivni imeniki so razpoloženi ob uradnih urah na mestnem magistratu, so pa na razpolago za vpogled vsak dan do 7. ure zvečer tudi v tajništvu SLS za Ljubljano, Jugoslovanska tiskarna, II. nadstropje. — Vsakdo naj se prepriča, če je vpisan ali ne, tudi za svoje znanice in somišljenike naj pogleda. V našem tajništvu dobite tudi vse informacije in navodila.

Somišljeniki! Dobro se zavedajte, da je z dobrim natančnim reklamacijskim postopanjem dosežena že polovica uspeha!

Zato na delo te dni, ki so vam še na razpolago! Režimska klika bi zopet rada zavladovala na mestnem magistratu, kjer bi rada vladala, kakor je vladala skozi desetletja in kakor vlada še danes iz Belgrada celo državo.

Tovariši, somišljeniki in bojevniki ljudske misli! Boj se bliža. Pripravimo se zanj in za zmago! Vsi možje na krov!

V Ljubljani, 7. septembra 1922.

Vodstvo SLS za Ljubljano.

Ljubljanske novice.

Ij Srbski kmetje v Ljubljani. Danes si je del srbskih kmetov v Ljubljani ogledal naše združne institucije. Bili so zelo oduševljeni. Med drugimi so si ogledali pod vodstvom tajnika Zdržne zveze g. Kralja kletarske naprave Gospodarske zveze v Šiški, kjer so bili tudi pogoščeni.

Ij O urbem venalem! V Ljubljani se vrši razprodaja vsega mestnega imetja in dobrin, za katere bi se moral magistrat brigati. Še med vojsko je »Slovenec« dre-gal, naj občina gleda, da se obitvstvu ne bodo najbolj obiskovana gozdna pota zapirala. Pota (n. pr. mimo Bellevue, ob Sp. Rožniku) so bila javna, saj jih je že pred več ko 30 leti markiralo »Slov. planinsko društvo«. anes visli tablica »do preklica dovoljena« oz. sploh prepovedano. Zakaj magistrat ni protestiral? V Knaflejni ulici kupi liberalni bogataš vilo, zahteva, da se kostanji drevo redne ceste posekajo, obljubil je, da zato napravi trotoir pred hišo! Kostanji so takoj šli, — tlaka še danes ni. Radi vporabe trotoarja pred kavarno in dela pod kostanji se je nekoč pravdala mestna občina z nemško kazino; pravdo je ob posebnem ogorčenju vsega prebivalstva izgubila. Danes je zasedel Krapeš ne le ves takrat nemški kazini od avstrijske justice prisojeni prostor, marveč je pod kostanji zasedel štiri-krat večji prostor: včasih smo — še med vojsko — pri koncertih mogli promenirati okrog vrtno ograje, kjer je danes godbeni paviljon, kazinoti so imeli stole in mize le na še danes tlakovanem prostoru pod kostanji, Krapeš pa je zasedel ves prostor ob

paviljonu, tako da mi navadni meščani res ne vemo, ali bo dr. Čerin koncertiral v mestnem paviljonu meščanom ali Krapševim gostom. Okupiral je tudi dosedaj vedno prosti del trotoarja ob restavraciji. Zahtevamo, da g. vladni komisar takoj poskrbi, da Krapš ves prostor ob paviljonu, ob vrtni ograji in trotoar pred restavracijo takoj izprazni. Ni dovolj, da so nam zadržali Tabor, sedaj pride še Zvezda in potem Tivoli, ki je pa že tudi docela zaplankan; kar niso Sokoli, to je s plankami »olepšale« in zasedel veliki semenj. Najlepsi travnik sredi šetališča so prepustili liberalnim frakarjem za tennis in za igre tistim otrokom, ki lahko vsak mesec zato plačajo: ubožni otroci naj se pa valjajo po prahu in gnoju — zanje nima magistrat srca. Ni čudo, da se je ob takih razmerah oglašil visok državni funkcionar ter ponudil mestu kupnino za najlepši prostor tivolskih nasadov, da si tam postavi vilo. Le tako naprej in Ljubljana bo brez trgov, brez nasadov, še pota v naravo ji bodo zaprli!

Ij Višek časnikarskega kavalirstva je doseglo včerajšnje »Jutro« z neko dnevno vestjo. Mi je ne bomo ponatisnili, ker ne maramo slediti zgledu »Jutra« in zabresti v blato ranjkega »Pondeljka«. Svojim čitateljem pa naj »Jutro« preskrbi debelo-kožne rokavice, da si ne bodo z njim omazali rok.

Ij Semenj za vosek in med se vrši danes do 9. ure dopoldne na jubilejni čebelarski razstavi v Marijanišču. Vsi interesi se vabijo.

Ij Magistratne dobrote. Pišejo nam: Vladni komisar na ljubljanskem magistratu je vpeljal več novih davkov, na katere pač ne bo dobil socialnega patenta. Tako mora sedaj vsaka kmetica, ki prinese ali pripelje v mesto nekaj pridelkov, plačati davek od vsake košare in košarice. Sveda plačajo ta davek — in še nekaj čez — v resnici ljubljanski konsumenti. A še nekaj drugega je pri tem davku: ako občina že pobira ta davek od košar, naj bi ob enem poskrbela vsaj za to, da kmetičam ne bi bilo treba postavljati košar naravnost v blato ali prah, ampak bi bile v ta namen pripravljene klopi, kakor je to drugod. — Še znamenitejši je drugi davek — davek od perila, ki ga morajo perice plačevati na mitnicah. Ob sebi je umevno, da gre tudi ta davek iz žepov izmozganega ljubljanskega prebivalstva. Tako mora Ljubljancin še od svojih preperelih cunj, ki mu služijo kot perilo, plačevati davek. Take dobrote nam dele z magistrata sedanjí nezakoniti gospodarji.

Ij Gostilna Magister na Strmi poti št. 8 (za Gradom) bo otvorjena v nedeljo 10. t. m. Več o tem današnji oglaš.

Ij Cirkus Renlow ima danes, v petek predstavi ob 4. in 8. uri, in ne ob 7, kakor je bilo pomotoma objavljeno.

Ij Ogenj v kolinski tovarni. V sredo 8. t. m. ob 15. uri 35 min. je začelo goreti v kolinski tovarni in sicer v mlinskih prostorih, kjer se melje in meša zmes, ki je pripravljena za izdelovanje eikorije. Ogenj je nastal v rovi in sicer na ta način, da je zašel med mlinske kamenje košček železa, ki je dal iskre, potom katerih se je vnela fino zmlita moka. Ogenj je zašel iz spodnjih prostorov v podstrošje ter vnel streho ter leseno rove, v katerih so na koncih sita za sejanje moke. Na lice mesta došlo Prostovoljno gasilno društvo pod vodstvom načelnika Hojana in pokleni gasilci so požar takoj zadušili. Škoda ni velika.

Ij Nesreča. Na Zmajskem mostu so v četrtek ob 7. uri 35 minut povozili topničarji dečka po imenu Kobilec, ki je vozil cvetlice na trg. Zašel je z vozilom med dva voza. Zelo poškodovanega je rešilni voz odpeljal v bolnico.

Ij Iz gledališke pisarne. V petek, dne 8. septembra, poje kot gost vloga Janka v »Prodani nevesti« gospod Marij Simenc iz Maribora. Začetek ob pol osmi uri.

Ij Pokrajinski pokojninski sklad za Slovenijo. Čegar upravo je poverila pokrajinska uprava vladnemu komisariju in mu dodelila sovset 8 članov, posluje od 1. t. m. dalje v prostorih barake na Dunajski cesti, kjer je nastanjen tudi stanovanjski urad.

Ij Mestna zastavljavnica ima tomesečno dražbo januarja 1922 zastavljenih predmetov v četrtek, 14. septembra popoldne.

Ij Zdravstveni izkaz. V tednu od 27. avg. do 2. septembra je bilo rojenih 22 otrok (15 moških, 7 ženskih). Umrlo je 12 moških in 11 žensk. Naznanih je bilo 10 slučajev nalezljive bolezni in sicer 3 slučajji trebušnega legarja in 7 slučajev griže.

Ij Revna deklica je zgubila od Poljanske ceste št. 12 do pošte v Kopitarjevi ulici K 1402.—. Pošten najditelj se naproša, da odda v uredništvu »Slovenec«.

Ij Večjo vsoto denarja je izgubila dne 6. t. m. zvečer okoli pol 9. ure neka uradnica na potu od kavarne »Evropa«, po Dalmatinovi, Kolodvorski, Sv. Petra cesti čez Zmajski most v Streliško ulico. Pošteni najditelj naj vsoto odda pri Zglaševalnem uradu policijskega ravnateljstva.

Ij Ponarejanje poselske knjižice. Leopoldu Zupančiču je policijska direkcija prepovedala bivanje v Ljubljani, toda mož se na to ni oziral in je imel celo stanovanje najeto v mestu. Ko so zaradi prepovedane povratka moža aretirali, so ugotovili, da je v poselski knjižici popravil svoje rojstno leto. Zupančiču je prisodilo deželno sodišče 4 mesece ječe.

Ij Policijska kronika. Neznana ženska, približno 30 let stara, se je vthotapila na Opekarski cesti v podstrešje neke hiše in ukradla volneno odejo z modro črto ob robu, vredno 500 kron. — Jakobu Vidmarju z Izanske ceste je bila ukradena vozna plahta, vredna 5000 kron. — Približno 25 kg otave v vrednosti 200 kron je bilo ukradeno posestniku Mihaelu Majcnu. — Krojaški mojster Ciril Iglič z Vrhnike je bil 6. t. m. na veseleju z nekim 26—28 let starim narednikom velike postave, brez brk z dolgo, svetlo sabljo in z nekim 20—22 let starim civilistom male postave, oblečen v temno obleko in brez pokrivala. Nekoliko po

1. uri zjutraj so vsi trije odšli v Zvezdo, odiam pa v »Evropo«. V kavarno »Evropa« sta šla Majcen in narednik, civilist je pa že prej odšel. Ko je hotel Iglič poravnati račun, je zapazil, da mu je bila ukradena denarnica, v kateri je imel 2012 kron denarja. — Obiskovalce veseleja z dežele ob tej priliki opozarjamo, naj se ne bratijo z ljudmi, katerih ne poznajo.

Učiteljski vestnik.

Sloviška zveza. Odborova seja bo v nedeljo dopoldne ob 9. uri. Vsi odborniki nujno vabljeni!

Orlovski vestnik.

Odbor ljubljanskega orlovskega okrožja. Seja okrožnega odbora se vrši dne 9. t. m. ob 8. uri zvečer v Podvezni pisarni. Udeležba obvezna.

Občni zbor Šentpeterskega Orla se vrši v sredo, dne 13. t. m. § 74 poslovnika določa: Občnega zbora se morajo udeležiti vsi redni člani odseka. Kdor ne more priti, se mora opravičiti predsedniku. Proti rednemu članu, ki izostane brez tehtnega vzroka, se nastopi po § 102. poslovnika.

Turistika in sport.

Ilirija: Hermes. Danes ob 16. uri se vrši na igrišču Ilirije pred drž. kolodvorom nogometna tekma med Ilirijo in Hermesom.

Mariborski Rapid igra v nedeljo, 10. t. m. v Ljubljani prijateljsko tekmo proti Iliriji.

Kolesarski klub »Ilirija« v Soštanju priredi v petek 8. t. m. klubovo dirko na progi Soštanje—Ljubljana km 80. Start ob 7. uri, prihod v Ljubljano približno ob 9.30. Cilj na Dunajski cesti pri km 1.

Poslano.*

O priliki časnikarske kampanje za časa stavke rudarjev je neki ljubljanski dnevnik v zvezi z nacionalizacijo Trboveljske premogokopne družbe med drugim zapisal na naslov članov uprave te družbe, da ne delajo čast naši javnosti. Ta napad mi nalaga dolžnost, da javno odgovorim kot član upravnega sveta te družbe.

Zadeva nacionalizacije je dovolj pojasnjena po izjavi g. gen. rav. Praprotnika v »Jutru« dne 29. avgusta t. l. in po mojem pojasnilu v »Slovencu« 30. avgusta t. l. Za vsakega objektivno mislečega človeka je s tem to vprašanje zaključeno. V sindikatu, ki deloma poseduje, deloma kontrolira ogromno večino delnic, igra jugoslovanski zavod vodilno vlogo. Družba ima že desetletja najožje poslovne zveze s centralno-evropsko deželno banko (preje Länderbank), ki je sedaj ena najodličnejših francoskih bank; naravno je tedaj, da je dogovor glede prevzema delnic sklenila z ono jugoslovansko banko, ki živi zaupanje ravno navedenega zavoda. Da je to ravno Slavenska banka, to morda križa razne račune; vendar so družbi od nekdanji tuji vsi politični ali drugi podobni motivi, kot je opetovano dokazala s svojimi poslovnimi zvezami z zavodi vseh mogočih barv.

Kadarkoli pride uprava v položaj, da ima odločevati v stvareh, ki so v ožji ali širši zvezi z našim domačim strankarskim življenjem, pokazala je vedno strogo objektivnost in razumevanje razmer, kar morejo posvedočiti nebrojna društva, nameščenci družbe itd. Že sestava uprave jamči za to, da hoče družba na tem potu tudi vztrajati. Zlasti je družba korenito otresla vse, kar jo je pred prevratom delalo osovraženo v naših narodnih krogih. Ona ima danes bolj slovensko lice, kot marsikojna družba, ki si rada odeva plašč narodnosti, ki pa se skriva v zatišju. Že zadnji občni zbor je določil zelo izdatno svoto kot odpravnino sedanjim uradnikom centrale na Dunaju, tako da bo tudi uradništvo družbe v kratkem z malimi izjemami domače in slovensko. Formelna preložitve sedeža se takoj izvrši, ko se sklene tozadevni dogovor med Avstrijo in našo državo, ki naj družbo obvaruje ogromnih finančnih žrttev; dejanski pa je poslovanje družbe že davno osredotočeno v Ljubljani, kjer stalno posluje eksekutiva z najširšim pooblastilom. Družba je opetovano zaprosila našo vlado za intervencijo na Dunaju, da bi se ji dovolila premestitev v Jugoslavijo brez likvidacije.

Da je družba tako pogosto predmet kritike v javnosti, posebno ob mezdnihih sporih in določitvi cen premoga, temu se nikakor ni čuditi; saj so bili rudarji vedno avantgarda organiziranega delavstva in opravičeno uživajo simpatije občinstva; in saj ravno cene premoga globoko posegajo v vse panoge našega gospodarstva, privatnega in javnega. Razumljivo je, da je mogoče interese teh faktorjev in družbe v sklad spraviti le po gotovih neizogibnih frikcijah. Obsojati pa se mora od vsakogar, ki je ohranil še hladno sodbo, da skoro vsako vprašanje, ki se tiče družbe, postane politikum, kot dokazuje tudi zadnja kampanja. Družba odklanja, da se jo vmešava v dnevne politične, osebne ali konkurenčne borbe.

Del javnosti koketira s podržavljenjem družbe; mislim, da je bila dotična notica taktična poteza v zadnjem mezd-nem boju. Poznavalcem razmer vzbudi ta misel le pomemben smehljaj in za spomin na nesrečno dejstvo, da od »izvajanja«

* Za vsebino tega dopisa odgovarja uredništvo le, kolikor določa zakon.

agrarne reforme dalje naša plodonosna država sčasoma mora uvažati žito. Ravno trboveljski rudniki so bili že pred polstoletja v posesti države, ki je vsled slabega gospodarstva in večnih izgub morala premogokope prodati. Ali nimamo že dovolj pasivnih državnih rudnikov, n. pr. Velenje? Ali potrebujemo novih dokazov, da je vobče država najslabši zasebni gospodar?

Tudi kapitel o »zaradi« je dovolj izčrpan. Diference med emisijskim kurzom in sedanjim borznim tečajem smatrati kot dobiček, je naivno naziranje. Delnica je delež imovine družbe, ki je ostala neizpremenjena. Preje je 240.000 delnic participiralo na isti imovini kot sedaj 500.000 delnic. Da mora kurz 1000 jK — trenotni kurz 1200 jK na borzi v Zagrebu je le fiktiven — takoj pasti, ako bi nove delnice prišle na trg, je tedaj razumljivo. Kako pa bo kurz čez pet let, tega pač nihče ne more presoditi. Francoski mali kapitalisti — delnice se posebno nahajajo v rokah poštenega uradništva na Francoskem — so preveč škode pri družbi trpeli, da bi sedaj zopet dali obesiti delnice po pretiranem kurzu.

Pred vojno je družba plačevala okrog 5½% dividende, na delniško glavnico 40 milijonov kron, tedaj 2.200.000 K, medtem ko so delavske mezde znašale 6.500.000 K. Po zadnji bilanci znaša dividenda na 240 tisoč delnic jK 6.000.000, mezde inplače za ca 10.000 uslužbencev pa so znašale 1.921. jK 316.512.000 (po zadnjem zvišanju dosega letno celo jK 520.000.000). Četudi bi se tedaj cela dividenda razdelila med uslužbence družbe, kar je praktično nemogoče, zvišali bi se prejemi uslužbencev pri sedanjih plačah le za 1-16%, tedaj za dober percent. Interes podjetnika v primeri z interesi družbinih nastavlencev je tedaj minimalen. Podjetnik je takorekoč le varuh obratov in dobiva za to malenkostno odškodnino, nosi pa riziko in odgovornost. Rudniška podjetja so združena z največjim rizikom; čudno je, da se delničar zadovolji s tako nizkim obrestovanjem, ko vendar svojo glavnico more naložiti drugod brez rizika, zato pa z dvojnimi obrestovanjem. Delavec je tedaj v prvi vrsti užitek v rudniških naloženega kapitala, in pa — država, ki prejme od družbe iz vseh mogočih naslovov letno okrog 20—30 milijonov jK, tedaj dva- do trikrat toliko kot delničarji. Kje pa so dobički, katere imajo posredno ali neposredno od družbe razni sloji našega naroda v razsežnih premogovnih revirih, razni dobavitelji, obrtniki itd.?

Družba je početkom tega stoletja pešala na raznih boleznih, skozi več let ni plačevala dividende, zgube so snedle delniške glavnice, zato je morala opetovano zvišati delniško glavnico. Tedaj so francoski mali kapitalisti družbi zopet pomagali na noge; velikopotezno in dalekovidno vodstvo družbe pa je dokončalo pred 15 leti delo, katerega sadove bodo uživali še pozni rodovi in ki dela čast njegovim stvariteljem. Družba je na potu, da postavi premogovno gospodarstvo v Jugoslaviji na širšo, trdnjšo podlago; veliki načrti zore. Ali naj se radi ozkosrčnih sporov osebne in lokalne narave ubija podjetje, ki redi desetstisoč rodbin, iz katerega velik del naroda črpa zaslužek, država pa ogromne davke?

Dejstvo je, da je na strani rudarjev, s katerimi se je družba vedno prej ali slej sporazumela, več uvidevnosti za položaj družbe, kot na strani oseb, ki hočejo biti gospodarski vodniki naroda.

Interesi družbe, t. j. podjetnikov in delavcev, so pri premogokopih istovetni. Večje mezde, večje cene premoga, to je samo ob sebi umljivo. Družba mora vendar svoje rezerve čuvati za čase gospodarske depresije. Kako naj družba v takih časih gradi stanovanja, nabavlja stroje in material itd.? Kako naj se štiti zopet konkurenco, ki bo prej ali slej z vso vohemenco nastopila? Saj se je v polpretekli dobil premog devalo na deponije in delavci so se odpuščali. Interes delavcev je močna, ne pa hirajoča družba.

Nevarna je igra, katero neodgovorni elementi uprizarjajo z družbo iz motivov, ki so nji sami tuji. Taka grda pisava nas ponižuje pred celim velikim svetom; kapital se radi tega ogiba Slovenije. Sramota za to pa pade na one, ki s svojo nenasitno osebno ali strankarsko gonjo upropaščajo naša najlepša podjetja.

V Ljubljani, dne 6. septembra 1922.

Dr. Ivo Benkovič.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 308 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Baro-metar v mm	Termo-metar v °C	Psihrom. diferenc. v °C	Nabo, vetrovi	Pavčina v mm
6./9. 21 h	736.4	14.1	1.4	d. jas.	—
7./9. 7 h	738.4	14	1.4	obl.	—
7./9. 14 h	739.1	15.5	1	obl. s. vzh.	—

Položimo dar slepim na oltar!

Podporno društvo slepih v Ljubljani,
Wolfova ulica št. 12.

Ugodna ženitna ponudba

Značajan, zdrav, simpatičen samec v dobri stalni službi, vsestr. naobr., dobrodušen, krepkega velikega stasa, zagot. lepim stanovanjem, želi v svrhu ženitve znanja s primerno 25—30 letno, pošteno, zdravo gospodično-gospodinjko. Resne ponudbe pod »Sloglašam« na upravo t. l.

Dr. BOGDAN NOVAK

zdravnik, bakteriolog in specialist
za infekcijske bolezni

ordinira od 11. do 12. ure dop. in
od 1. do 4. ure pop., Kersnikova
ulica (Nova ulica) št. 5, I. nadstr.

Profesor konservatorija

poučuje privatno

GOSLI IN KLAVIR

vestno in solidno.

Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3723.
Preklicujem vse žaljive be-
sele povodom smrti Matija
Sršen, kamnoseškega mojstra v Mengšu,
proti družinam: Sršen in Škrlep, ter se
obema zahvaljujem, da proti meni nista
nadalje sod. postopali. - Mengeš, 4. sept.
1922. Fr. Mencinger, kovač v Mengšu.

Dijak

ne čez 14 let, se sprej-
me na stanovanje in
hrano k boljši družini. — Naslov
pove uprava lista pod št. 3730.

Kuharica,

dobra in samostojna,
išče mesta. Nastopi že
lahko s 15. septembrom. Naslov pove
upravištvo »Slovenca« pod št. 3708.

Sprejemem dobrega in zanesljivega

HLAPCA h konjem.

IVAN N. ADAMIČ, vrvarna, Ljubljana.

Dva DIJAKA (dijakinje)

sprejme v vsestransko vestno oskrbo ka-
toliška rodbina. — Ponudbe pod »Vesta
oskrba« na upravo »Slovenca«. 3738

Mlad trgovski pomočnik

išče mesta v večji trgovini s specerijo
in dežel. pridelki v mestu ali na deželi.
Oskrba v hiši. Naslov v upravi »Slo-
venca« pod »Trgov. pomočnik« 3726.

Posojilo Din 125.000

iščem proti dobremu zavarovanju po-
sestva, stavbnih parcel in hiše, proti
dobremu obrestovanju. — Naslov pove
uprava »Slovenca« pod št. 3727.

Dva dijaka

sprejemam na stanovanje in hrano. —
Naslov pove uprava »SLOVENCA«
pod številko 3594.

Stanovanje

išče mlad, soliden
sedlar-tapetnik, ev.
s hrano. Naslov pove uprava »Slovenca«
pod številko 3646.

Pekovskega učenca

z dežele sprejemam v pouk. Sta-
rost od 14 let naprej. Hrana, sta-
novanje in pranje v hiši. — Ka-
rol BELE, pekovski mojster, p.
Vič, Rožna dolina 169. 3650

Prijatelji glasbe!

Prodajam PIANOLO (samoigralni stroj)
na glasovir, in sto kosov NOT od naj-
boljših skladateljev, samo za 20.000 din.
Le resnim kupcem v pogled vsak dan od
10.—15. ure pri trvdki G. F. Juršek v
Ljubljani, Wolfova ulica 12. 3660

Kuharico

popolnoma veščo kuhe, hišnih in vrtnih
opravil, išče graščina Bokalce, pošta Vič
pri Ljubljani. Nastop takoj. Plača po
dogovoru. Reflektira se samo na osebe
z dobrimi in dolgiimi spričevali.

Knjigovodja (knjigovod- kinja),

perfektna, verzirana v
ter potnik, žitni stroki,
se sprejmeta. — Ponudbe na Žitni
zavod, d. z. o. z. v Ljubljani. 3704

Išče se vesten uradnik

spreten v dopisovanju, če mogoče tudi
vešč knjigovodstva; s pisarniško prakso
imajo prednost. Zahteva se matura, smel-
se za organizacijo in da je somišljenik.
V poštev pridejo le reflektanti, ki hočejo
prevzeti mesto za stalno. Pogoji ugodni,
plača po dogovoru. Pismene ponudbe
pod št. 3676 sprejema uprava »SLO-
VENCA« do 14. t. m.

Za popravilo

STARIH KLOBUKOV

so došli novi vzorci. Sprejme
naročila za nove. — Cene zelo nizke.
Se vljudo priporoča J. STEMBERGER,
Dunajska cesta 9, II. dvorišče. 3698

NAJVEČJA IZBIRA
različnih pletenin, majic
nogavic in rokavic pri trvdki
A & E SKABERNE
LJUBLJANA MESTNI TRG št. 10.

ŠIVILJE

za belo perilo sprejemem takoj.
Hrana in stanovanje preskrbljeno.

Prijave na Velesojm paviljon L.
št. 610. — Poznejše prijave na
naslov: MIRKO KOZINA, tvornica
perila, Karlovac. 3626

Za dame!

Prodajam dva dobro ohranjena jesenska
kostuma in nove rujave nizke čevlje št. 37.
Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3739.

SO DE

različne velikosti, večje število, prodaj
OTO HOMAN v Radovljici.

VELIKA ZALOGA

klobukov in slamnikov

se dobi pri

FRANC CERAR

lovmar v Slobu, pošta Domžale.

Prevzemajo se tudi stari

klobuki in slamniki v po-

pravilo pri KOVACEVIC

i TRŠAN v LJUBLJANI,

Prešernova ulica št. 5.

Sprejemanje v sredo.

Zaloga v Celju, Gosposka ulica 4.

Lastni izdelek!

F. in J. Goričar, Ljubljana

Sv. Petra cesta 29

priporoča veliko zalogo volnenih jopic,

različnih damskih bluz, predpasnikov,

perila za gospode in dame po konku-

renčnih cenah.

Lastni izdelek!

Arhitekt in mestni stavbenik

: **VILJEM TREO** :

Ljubljana, Gosposvetska cesta 10

Telef. inter. št. 103. Ustanov. leta 1850.

se priporoča za zgradbe vseh vrst

ter izvršuje načrte in proračune.

- Oprava -

Naprodaj je 1 jedilnica, črno polti-

rana, in nekaj spalnic iz trdega

lesa. ::

OKORN, mizarstvo, Škofja Loka.

Dve hiši

Razporna ulica št. 4 in 6 v Ljub-

ljani, ena enonadstropna, druga

pritična, z dvoriščem in malim

vrtnom, sta naprodaj. Ponudbe do

9. septembra na odvetnika dr.

OTONA FETIČA, Sodna uli-

ca št. 11.

OSEBNI AVTO

zn. »Minerva« naprodaj.

Daljnja pojasnila pri trvdki

JOSIP ŠTUPICA, jermenar in

sedlar, Ljubljana.

MIRKO BELIHAR

LJUBLJANA, TRŽAŠKA CESTA

NAZNANILO.

V nedeljo, dne 10. septembra 1922

otvoriva gostilno

v lastni hiši na prijaznem vogelnem hri-

čku, STRMA POT ŠTEV. 8.

Točila bova pristno vino iz najbolj-

ših vinogradov ter postregla goste z

gorkimi in mrzlimi jedili iz dobre do-

mače kuhinje.

Slavn. občinstvu se priporoča za

mnogobrojen obisk.

Z odličnim spoštovanjem

VINKO in Marija MAGISTER.

Podpirajte slepce!

„Silvija“ - izdelki

čaj, dišave, vanilni sladkor, pe-

cilni prašek, v korist fonda za

zavode slepcev se priporoča

MIRKO BELIHAR

LJUBLJANA, TRŽAŠKA CESTA

NAZNANILO.

V nedeljo, dne 10. septembra 1922

otvoriva gostilno

v lastni hiši na prijaznem vogelnem hri-

čku, STRMA POT ŠTEV. 8.

Točila bova pristno vino iz najbolj-

ših vinogradov ter postregla goste z

gorkimi in mrzlimi jedili iz dobre do-

mače kuhinje.

Slavn. občinstvu se priporoča za

mnogobrojen obisk.

Z odličnim spoštovanjem

VINKO in Marija MAGISTER.

Podpirajte slepce!

„Silvija“ - izdelki

čaj, dišave, vanilni sladkor, pe-

cilni prašek, v korist fonda za

zavode slepcev se priporoča

MIRKO BELIHAR

LJUBLJANA, TRŽAŠKA CESTA

NAZNANILO.

V nedeljo, dne 10. septembra 1922

otvoriva gostilno

v lastni hiši na prijaznem vogelnem hri-

čku, STRMA POT ŠTEV. 8.

Točila bova pristno vino iz najbolj-

ših vinogradov ter postregla goste z

gorkimi in mrzlimi jedili iz dobre do-

mače kuhinje.

Slavn. občinstvu se priporoča za

mnogobrojen obisk.

Z odličnim spoštovanjem

VINKO in Marija MAGISTER.

Seno

slama

se dobi po zelo ugodnih

cenah pri

Gospodarski zvezi.

Priporoča se

industrija perila

POVH & MEDIC,

NOVOMESTO.

RAZSTAVA: PAVILJON L. 617.

Raznovrstno

pohištvo

nudi po solidnih

dnevnih cenah

Ivan Dogan

Ljubljana, Dunajska c. 17.

(Mediatova hiša)

Več dobro ohranjenih

vinskih sodov

300—600 litrov, naprodaj od 11.

do 13. septembra. A. SUSNIK,

TRŠKA GORA, NOVOMESTO.

Cestni

betonski

gramoz

proda vsako množino po

jako nizki ceni

„Slograd“

tovarna KERŠIČ

Tovarna

Jos. Reich

Ljubljana, Poljanski nasip 4.

Podružnica: Selenburgova ulica 4.

Barva vsakovrstno blago. :: Ke-

mično čisti obleke. :: Svetloilika

ovratnike, zapesnice in srajce.

Podružnice: MARIBOR (Gosposka

ulica 38), NOVO MESTO (Glavni

:: trg), KOČEVJE št. 39. ::

Cenj. občinstvu priporočam svetovno

znane šivalne stroje

GRITZNER

v vseh opremah za rodbinsko in obrtno

rabo ter vse posamezne dele, igle

za vse sisteme. Edino le pri

JOSIP PETELINC,

LJUBLJANA, Sv. Petra nasip 7.

Poduk v vezanju

brezplačen. Isto

tam galanterija,

srajce, kravate,

potrebščine za

šivilje, krojače,

čevljarje, sedlar-

je, gumbl, žlice,

noži. Na veliko

in malo. Več-

letna garancija.

Cene najnižje.

Nova založba r. z. z o. z.

Ljubljana, Kongresni trg

(poleg Vzajemne posojilnice — ob Zvezdi)

priporoča za začetne šole vse šolske knjige in potreb-

ščine: zvezke, papir, peresa itd. Opozorjamo na zalogo

knjig: Iv. Cankar: Podobe iz sanj (III. izdaja), Julij Cezar

(prevel O. Zupančič), Dotikan je ODIP (prevel Sovrč).

Posrežete lahko z vsako knjigo tudi iz inozemstva.

Novi motorji

5—8 HP, kupim. — Srebotnjak,

Kolodvorska ulica št. 31.

Otroški vozički,

dvokolesa,

novi motorčki na ženska kolesa, šivalni

stroji, pneumatika, najceneje pri BAT-

JELU, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4,

Stari trg št. 28. 3688

HIŠA

z velikimi delavnicami in

vrtnom, pripravna za vsako

obrt, na periferiji Ljubljane, je naprodaj.

Naslov se izve v upravi lista pod št. 3709.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 Din.)

FOTOGRAFSKI ATELJE:

Grabiec Franjo, Miklošičeva cesta št. 6.

»ILIRIJA«, LESNA TRGOVSKA IN

INDUSTRIJALNA DRUŽBA

Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8.

KLEPARJI:

ANT. KRISPER

LJUBLJANA, MESTNI TRG št. 26

Proizvada i razširja na veliko: razne vrste cipela za decu, devojčice, mladiče, ženske muške, prostog i finog kvaliteta; za radnike osobito jaka izradba.

Papuce po ceni bez konkurencije.

Odeljenje za galanterijsku robu na veliko.

Pletene čipke, sukno, vezivo, razne cipelske potrepštine, jedači pribor, školske potrepštine četke i t. d. — Export čačkalice.

Tovorni auto

3 1/2 tone

2 toni

1 1/2 tone

Garaža Gorec

Vegova ulica 8

Ljubljana.

JOSIP VENGAR

POHIŠTVENO IN STAVBENO MIZARSTVO

JAVORNIK NA GORENJSKEM

Klavirje

pianine, harmonije, (tudi igrane) na obroke in posodo, — Največja izbira v Jugoslaviji. Velikanska zaloga vseh glasb. instrumentov, strun in muzikalij na debelo in drobno, — Alfonz Breznik, b. uč. Glasb. Mat., Ljubljana, Kongresni trg 15

Elektrotvrdka A. VERBAJS

LJUBLJANA, Gosposvetska cesta št. 13 (Kolizej)

Prodaja in dobava: vsakovrstni instalacijski material za slabi in močni tok, žice, telefone, svetilna telesa, likalnike, žarnice itd.

Sprejema: vsakovrstne instalacije zvonil, telefonov in električnih luči, kakor tudi vsa v to stroko spadajoča popravila.

Proračuni in cenik na zahtevo!

Priznana najnižje cene!

Točna in solidna postrežba!

Makso Pečnik

Tvornica čevljev - Gameljne nad Ljubljano
Slovenija

Izdeluje vsakovrstno obutev od preproste do najfinejše vrste, kakor: bakanče (za rudnike, šume itd.), polbakanče, gojzare in lovške; vse vrste moških, ženskih, dečjih in otroških čevljev iz boksa, chevreauxa, teletine, kravine, bitlinga in t. d., kakor tudi vse vrste sandal.

Cene zmerne, postrežba točna in solidna.

Z velespoštovanjem se priporočam

Makso Pečnik.

Potniki v Ameriko pozor!

United American Lines Inc.

prevažata potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:
Hamburga—Southamptona in Cherbourga v New-York.

Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja:

Simon Kmetec

zastopnik za Slovenijo

Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 26.

Najstarejša sedlarska delavnica

Jos. Köhler

Ljubljana, Dunajska cesta št. 19

prilagođena izgođboljena konjske opreme
ter ose sedlarske potrebšćine

Delo solidno

Cene zmerne

Dinamit, kannikit, smodnik itd.,

dalje mlatilnice, vratila, kosilnice, slamoreznice, čistilnice, mlne in stiskalnice za sadje in grozdje, brane, pluge, sesalke in cevi, mrežo in žico za ograje, stroje za mešanje betona, železne blagajne, razstreljiva, traverze, šine in cement, štedilnike in posodo; to vse in razno drugo železnino dobite vedno pri stari tvrdki:

FRANC STUPICA v Ljubljani,

GOSPOSVETSKA CESTA ŠT. 1.

Vzorčni velesojem v Pragi

od 3. do 10. septembra 1922.

Centralno tržišće srednje Evrope.

Najcenejši za nabavo raznovrstnih izdelkov
čehoslovaške industrije.

Velesojemski znak z izkaznico stane 25 dinarjev, služi kot permanentna vstopnica v razstavišće in upravičuje k popustu pri vožnji po železnici. — Velesojemski urad preskrbi udeležnikom ugodna stanovanja. Natančnejša pojasnila dajejo vsi čehoslovaški konzulati, zastopniki Prškega velesojema in

Velesojemska pisarna Praga I. Staroměstská radnice, kjer se prodajajo tudi znaki in izkaznice. 2382

„VINARIA“

d. d. vinogradnikov
v Ptuj

prodaja vsakovrstna

haloška in
ljutomerska

vina v poljubnih količinah in sicer
v buteljkah in v sodih.

Lastni
paviljon
na
sejmu!

BAKRENE KOTLE

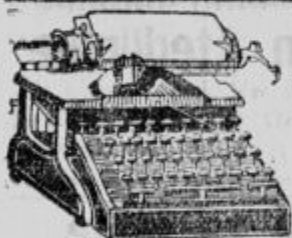
po 40 in 60 litrov vsebine, solidno izdelane, ima v zalogi

Metalokemika d. d.
Zagreb, Strossmayerova ul. 6.

Zahtevajte ponudbo!

Zaloga:

Stanko Zargi & Co., Ljubljana, Martinova c. 15.

Martinova cesta 15,
razstavljeni

„Torpedo“ pisalni stroji

so vsled trpežne in lično izdelane konstrukcije najbolj. — Dvoletna garancija.

Zastopstvo za Slovenijo: tvrdka Stanko Zargi & Co., Ljubljana,

paviljon „H“ koja štev. 344.

Največja zaloga

klavirjev in pianinov Ljubljana,

J. HUBAD roj. DOLENC, Hilšerjeva 5

prilagođena za nakup najbolje instrumente izvrstnih tovarn po najsolidnejših nizkih cenah.

Paviljon K 486.

Minka Bruner-Karo

damsko krojaštvo

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 58.

Izvršujem vsa v mojo stroko spadajoča dela. — Priporočam se cenjam v mestu in na deželi. — Postrežba točna. — Cene zelo solidne.

CIRKVENICA

Hotel Therapia

Casino (Cercle Prive)

z vsemi atrakcijami francoske RIVIERE **otvorjeno dnevno.**

Bližnje pojasnila daje Uprava Cercle des Etrangers — Cirkvenica.

ZALOGA SODOV

Franc Repič,

Ljubljana, Kolizejska ul. 18.

Več vagonov dobrega

konjskega prešnega sena

ima za prodati Fr. Mastnak, št. Jurij, j. z.

IVAN JAX IN SIN

GOSPOSVETSKA C. 2. - LJUBLJANA

Sivinski stroji in stroji za pletanje.

zborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu, Ustanovljena l. 1867. Došlo je ravno kar večje število strojev za vsako ceno. Vozenje ponuja brezplačno. Pisalni stroji ADLER. Ceniki zastoj in franko. Kolosa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Waffelrad.

STORA d. z. o. z.

Št. Vid nad Ljubljano,
Jugoslavija

Tvornica zastorov

Stores, bonnesfemmes od preproste do najfinejše vrste

Vezena pregrinjala

Zaveze za hotele in kavarne. — Gledališke portijere. Posebni oddelek za fine ročne čipke.

Prodaja se le engros!

TVRDKA ZAJEC

Ljubljana, Sv. Florijana ulica 23

prilagođena svojo bogalo zalogo kuhinjske posode, orodja, kovanja in drugih potrebšćin.

Dr. ing. MIROSLAV KASAL

Oblastveno poverjeni stavbeni inž. in mestni stavebnik

LJUBLJANA, GRADISČE 13.

Stavbeno podjetje in tehniška pisarna za betonske, železobetonske in vodne zgradbe, arhitekturo ter vsakovrstne visoke stavbe.

Izvršitev! - Projektiranje!

KRISTAL d. d. MARIBOR

tovarna ogledal in brušenega stekla.
Ljubljanski velesejem,
paviljon E, prostor štev. 46.

Popolnoma varno naložite svoj denar v VZAJEMNI POSOJILNICI V LJUBLJANI

r. z. z. o. z. — sedaj poleg nunske cerkve,

l. 1923 v svoji lastni palači ob Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION“.

Hranilne vloge se **5 1/2 %** brez odbitka rentnega in obrestujejo po **5 1/2 %** invalidskega davka.

Vloge v tekočem računu se obrestujejo po **5 %**

Hranilne vloge vezane na dobo pol leta po **6 %**

Na debelo!

Na drobno!

Priporočava veliko zalogo stavbenega in pohištvenega okovja, železnih šin, traverz, kakor tudi vsako količino portland-cementa ter raznovrstne druge železnine.

Zalta & Žilič

LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 11.

Na sejmišču paviljon št. 336.

PRISTOU & BRICELJ

Prvi in najstarejši specialni arhitekturni ateljeje
za črkoslikarstvo

na steklo, kovine, les, zid, platno itd.

LJUBLJANA, „Hotel pri Maliču“.

Lokomobili, najmodernejše konstrukcije v vseh velikostih,

Garniture parnih mlatilnic,

Tračnice za poljske železnice, s 600 mm kolo-

Tračnice za gradbene svrhe in industrijske

Plinove in vrelnice cevi vseh raz-

sežnosti, črne in pocinkovane,

Kompletno parno žago,

polnojarmenik,

Remscheidsko orodje,

Zičniki od 10/20 do 46/120,

Stavbno konstrukcijsko su-

rovo železo (grodelj),

Pisalni stroji „Rofa“ brez barv-

Črna in pocinkana pločevina

vseh razsežnosti, razpošilja takoj od skladišča Maribor

Jugoslovansko importno in eksportno podjetje

Inž. Rudolf Pečlin, Maribor

Trubarjeva ulica št. 4. Telefon interurban št. 82.

Ljubljanski velesejem paviljon „H“ št. 340.

IVAN BRICELJ

MESTNI STAVBENIK

LJUBLJANA

Telefon 527.

Slomškova ulica 19.

IZVRŠUJE NOVE ZGRADBE IN
POPRAVILA VSEH VRST, NA-
ČRTE TER PRORAČUNE.

DELO NAJSOLIDNEJE!

Na paviljon F štev. 152

se opozarja slavno občinstvo. Razstav-
ljeni so razni novi modeli, otroški vo-
zički, dvokolesa, motorji, šivalni stroji,
vsakovrstni deli in pneumatika. Cene
izjke. Ce- »Tribuna« tovarna za
siki franko. Ljubljana, Karlovska
cesta št. 4, Zvonarska ulica št. 1

Priporočila se tvrdka

A. Sušnik

trgovina z železnino

LJUBLJANA, Zaloška cesta 21

Hotel-restavracija

Bellevue

Prvovrstno vino, dobra kuhinja
Klavar Klavar

Teodor Korn

Ljubljana, Poljanska cesta 8.

se priporočila cenj. občinstvu
za izvrševanje vsakovrstnih kle-
parskih in vodovodnih inštala-
cijskih del ter za pokrivanje
streh. Vsa stavbinska in klepar-
ska dela v priznani solidni iz-
vršitvi. — Proračuni brezplačno
in poštne prosto. — Popravila
točno in po najnižji ceni. Ploče-
vinasta ambalaža kakor kante
za firnež, olje, bencin, doze za
barve, kandite in konzerve.

Proda se »Grazer«

Dieselmotor 70 HP

VOJNOVIĆ & CIE, LJUBLJANA

Viktorija Panholzer, Ljubljana, Pražakova ulica 4

kupuje po najvišji dnevni ceni sle-
deče predmete v vsaki količini:

Kosti

Čunje

Kovine

Papir star

Lase ženske

Glaževino

in vse druge, v to stroko spadajoče
odpadke, ter ob enem ponudi

čunje

očičene in desinficirane
in barvaste za sna-
ženje strojev.

Kosmetični preparati! Kemično-tehnični izdelki!

I. C. Kotar, Ljubljana,

Wolfova ulica 3.

Telefon 402.

II. Ljubljanski veliki sejem, paviljon K štev. 455.

Josip Stadler

Tovarna stolov in lesnih izdelkov
Ljubljana, Sodna ulica št. 11.

Telefon interurb. št. 461

Paviljon F št. 145.

JAKOV HLAVKA ZAGREB

lica 29. — Telefon 194.

Naslov

za brzojave: HLAVKA, Zagreb.

Prva hrvatska tvornica medicinskih i
kirurških instrumenata, ortopedskih
aparata, bandaža i zavojne robe. —
Potpuni uređaj za bolnice, sobe za ope-
racije i ordinacije. — Sprave za sterili-
zaciju i desinfekciju itd.

Zavod za niklovanje. — Skladište me-
kane i tvrde gumijske robe za ljekarstvo
i bolesničku njegu i veterinarskih spr-
va. — Dobavljač svih zagrebskih i iz-
vanjskih bolnica i bolničkih zavoda.

PAPIRNA INDUSTRIJA

Izdelava in zaloga vseh vrst šolskih
zvezkov, poslovnih knjig, blokov itd.

Anton Janežič, Ljubljana, Florijanska ul. 14

Francosko-balkanska trgovska družba z o. z. Lavrič & Cie.

Vsi trgovski posli z Balkanom.

Strasbourg,

France, 1, Rue de la Pierre Large.

Brzojav. naslov „Slovenia“. — Telefon 15. 19.

»KORANIT«

ASBESTNI ŠKRILJ. — TOVARNA KARLOVAC. — NAJBOLJŠA STREHA, NAJBOLJ TRPEŽNA, NAJCENEJŠA. — POJASNILA DAJE: F. HOČEVAR, ŽIROVNICA, GORENJSKO. 3512

„Minimax“

ročni gasilni aparat. — Generalno zastopstvo za Slovenijo: BELUŠIČ, Ljubljana, Resljeva cesta št. 3. 3556

OFICIJELNI SPEDITERJI „LJUBLJANSKEGA VELIKEGA SEMNJA“

„BALKAN“ D. D. ZA MEDNARODNE TRANSPORTE

Brzljavi naslov: »Spedbalkan«.
Centrala: Ljubljana, Dunajska cesta 33.
Podružnice: Beograd z ekspozituro Caribrod-Maribor-Zagreb-Rakek-Jesenice.
Afilirana podjetja: »Balkan«, Ges. m. b. H., Wien III., Strohgate 24. — »Balkan«, S. A., Trieste, Riva Grumula 14.

Zastopstva: Fr. Mayer's Sohn, Hamburg — A. Welti-Furrer A. G., Zürich — Lemmel & Schramm, Frankfurt a/M — W. A. J. Tilleray & Co. Ltd., London — in vse podružnice teh tvrdk ter zastopstva z interesno skupnostjo na Češkem, Poljskem, v Madžarski, Italiji, Franciji, Romuniji in Sev. Ameriki.

Lastno carinsko posredništvo. — Tarifni oddelek. — Zbirni promet. — Mednarodne selitve pohištva. — Javna in carinska skladišča. — Največje in najboljše organizirano domače spedijsko podjetje v Jugoslaviji.

G. BESEDNIK in drug,

Ljubljana, Prešernova ul. 5.

Telefon 439.

Trgovina in industrija zdravniškega orodja, ortopedičnih aparatov, umetnih udov, vseh vrst bandaž, trebušnih in klinih pasov, obvez, vložkov za ploščate noge, ravnodržalcev, kakor tudi vse higijenične priprave za postrežbo bolnikov, priprave za ordinacije in operacije v bolnišnicah, sanatorijih in drugih ostalih zavodih itd.

Za dame damska postrežba.

Niklanje.

Popravila.

Brušenje.

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ulica 20.

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Kolesa

avtomobili, deli in oprema
pnevmatika

najceneje

na drobno

na debelo

J. Gorec,

Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 41.

Lastne garaže in delavnice.

„SINTA“

Splošna Industrijska in Trgovska Družba

z o. z.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 15

dobavlja iz skladišča ali tovarne

Gospodarske stroje in razno orodje, stroje in druge potrebščine za mlekarstvo,

Nosilce, betonsko železo, lite cevi, žico, strešno lepenko. Vse vrste železa, pločevin, žebeljev.

Različna orodja, okove za zgradbe, ter razne hišne in kuhinjske potrebščine.

Motorje vseh vrst za pogon z benc., sirov. oljem in s paro. Cele naprave za izdelovanje plina in briketov.

Tračnice, ogibe, vozove in vse druge potrebščine industrijskih železnic.

Cevi za vodovode in plin ter vse tozadevne armature.

**Najugodnejša nabavna prilika za trgovce
in industrijalce po tovarniški ceni!**

Tuornica pohištva

Andrej Kregar

Št. Vid nad Ljubljano (Slovenija)

Priporoča svojo zalogo pohištva v vseh modernih slogih. — — — Preuzame vsa staukena mizarska dela: okna, vrata, portale i. t. d. in izvršuje po naročilu.

CIRKUS RENLOW

Danes, dne 8. septembra:

2 veliki predstavi

Popoldne ob 4. uri rodbinska predstava.

Zvečer ob 8. uri glavna predstava.

Predprodaja vstopnic v trafikih Dolenc v Prešernovi ulici.

RAVNATELJSTVO.

Avtomobili

„FIAT“

Avtomobili

O. Žužek, zastopstvo in zaloga avtomobilov, motorjev, pnevmatik, in drugih potrebnih.

Ljubljana, Sodna ulica 11.

Telefon interurb. 461

Paviljon F št. 151.

Prva odlikovana dalmatinska parna destilerija

V. MORPURGO - SPLIT

Viemeljena leta 1879. od Vida Morpurgo.

PRVORAZREDNE SPECIJALITETE:

Maraschino „SELECT“, Maraschino „ALBA“, Cognac „DALMATIA“ in Ia Medicinal-Cognac „DALMATIA VIEUX“, CREMES DOUBLES. Zraven tega vsakovrstni NAJFINEJI LIKERI.

Žganje: DROPOVICA, ŠLJIVOVICA, BOROVICA, RUM, MASTIKA itd. Ekstrakt od maraške (dalmat. višje) za tovarne likera, prelinéa, bonbona za slaščičarne — (svetovni izvoz). Ekstrakt od CHERRY-BRANDY, PUNCH-A itd.

Cenik na zahtevo. Velesejem paviljon G št. 241. Cenik na zahtevo.

Zastopnik ADOLF KORDIN, Ljubljana, Betovnova ul. 9.

Andrej Černe

Ljubljana :: stavbno podjetje

Linhartova ulica 9 Sv. Petra cesta 23

Izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela najceneje in najsolidnejše. — Izgotavlja načrte, od najpreprostejših do najbogatejših izvršbe

Prospekti
na razpolago

Paviljon I

M. Kuštrin

tehniško in elektrotehn. podjetje

Ljubljana, Rimska cesta 2

Brzljavke: Kuštrin, Ljubljana. Telef. 588.

Zaloga

polnogumijastih obročev

tvrdke WALTER MARTINY za tovarne avtomobile, hidrav. stiskalnica za montiranje istih v centrali, pnevmatike in avtomob. potrebščine, elektrotehn. žice ter tehniških in elektrotehniških predmetov vseh vrst.

PODRUŽNICE: Ljubljana, Dunajska cesta 20, telefon 470, Maribor, Jurčič ul. 9. tel. 133, Beograd, Knez Mihajl. ul. 1.

Štedilnike na premog

najpreprostejše kakor tudi najfinije izdelave, štedilnike na plin, kopalne peči, razne priprave za pogrevanje vode,

štedilnike na premog, plin in paro
za največje kuhinje priporoča

FRIED. SIEMENS

patentirani kurilni in kupalni aparati, družba z o. z.,
Ljubljana, Nova palača Kreditne banke.

Zastopana na velesejmu paviljon J, stojnica 425.

Prvovrstne kvalitete!

Najodličnejše reference!

Delniška glavica:
K 20.000.000.—

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Rezervni zaklad:
K 6.500.000.—

PODRUŽNICE:

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica št. 1.

Telefoni št. 146, 458

Novomesto, Rakek, Slovenjgradec

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzljavke: ESKOMPTNA

„SLOGRAD“

SLOVENSKA GRADBENA IN INDUSTRIJSKA D. D.

LJUBLJANA.

Telefon interurban štev. 180.

Brzjavi: Slograd.

Tekoči račun pri Slovenski Eskomptni banki v Ljubljani.

Tehnična pisarna v tovarni Keršič, Spodnja Šiška,
Frankopanska cesta štev. 151.

Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska poslopja, moderne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi 25letnih izkušenj.

Specijaliteta: železobetonske cevi za vodne naprave in vodovode.

Zastopa: Patent dr. inž. Empergerja za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z litoželeznimi vložkami za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih, „silo“ mostovih in podobno).

Izdeluje: vse vrste tehničnih projektov in statičnih proračunov.

Gradbena vodstva:

KRANJ-TRŽIČ-LOGATEC

Vrvi

Vrvi - vrvarske izdelke sploh - motvoz, platno, lan in konopljo

priporoča

ANTON ŠINKOVEC * KRANJ-GROSUPLJE

razstavlja v paviljonu L 514.

Vrvi**JOSIP KREGAR**oblastveno preizkušeni mestni tesarski mojster
LJUBLJANA Cesta na Rodoljevo štev. 2 LJUBLJANA

izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela in sicer vodne in nadtalne stavbe ter umetno tesarstvo. Prevzamem po danih kakor tudi lastnih načrtih zgradbo mostov, jezov, hiš, vil, ter razne gospodarske in industrijske stavbe, stolpne strehe, kupole in cerkvena ostrešja, balkone, vrtnice, verande, ter razna druga vrtna arhitekturna dela. Stopnice, dekorativne stropove, ter dekor. stenske opaze.

IGN. ŽARGI

„pri nizki ceni“

Ljubljana,

Sv. Petra cesta 3.

Trgovina z drobnim, pletenim in modnim blagom ter raznim perilom in kravatai

NA DEBELO IN NA DROBNO

POTREBŠČINE

ZA KROJAČE IN ŠIVILJE.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in s stroji

Ljubljana, Dunajska cesta št. 16

priporoča

raznovrstne poljedelske ter druge stroje in orodje za rokodelce.

Zaloga klavirjev

in pianinov najboljših tovarn Bösendorfer, Ehrbar, Czapka, Hözl, Schweighofer, Stingl itd. — Tudi na obroke.

Jerica Hubad, roj. Dolenc, Ljubljana, Hilšerjeva ul. 5.

Arhitekt in mestni stavbenik

VILJEM TROJ

Ljubljana, Gosposvetska c. 10.

Telefon interurb. št. 103. Ustanovljeno l. 1850

se priporoča za zgradbe
vseh vrst ter izvršuje
načrte in proračune.**Ant. Rud. Legat**

prva specialna trgovina s pisalnimi stroji in pisarniškimi potrebščinami

Maribor, Slovenska ulica 7, tel. 100

Samoprodaja pisalnega stroja „Continental“ razmnoževalnega aparata „Rapax“, „Veloma“ luknjača, (Lochapparat) in urejevalca pisem sistem „Indus“.

Lastna delavnica za popravila pisalnih strojev vseh sistemov.

Ljubljanski velesemenj paviljon H, koja 291.

Priporoča se

**prva jugoslovenska tovarna
špirta, kvasa (drož) in slada**

Odlikovana v Londonu 1905.

Kvas (drože) najboljše kakovosti. --- Postrežba najsolidnejša in točna. -- Brezkonkurenčne cene.

Odličnim spoštovanjem

Makso Zaloker,

d. z o. z.

Uvoz in prodaja raznovrstnega
inozemskega manufakt. blaga.**A. & E. Skaberné**

Ljubljana, Mestni trg.

Posebni oddelek za pletenine,
trikotažo in perilo.**MENJALNICA****Slovenske eskomptne banke - LJUBLJANA**

Telefon štev. 3,

nasproti glavnega kolodvora

Telefon štev. 3,

kupi in prodaja devize in valute po najugodnejših dnevnih cenah.
Ima poseben borzni oddelek. Prevzema vse bančne posle.

GOSPODARSKA ZVEZA

IMPORT - EKSPORT LJUBLJANA

LASTNI PAVILJON NA LJUBLJANSKEM VELIKEM SEJMU.

Fran Ravnikar

mestni tesarski mojster

Ljubljana, Linhartova ulica šte. 25.

Telefon šte. 415 — Poštno-čkovni račun 11.428

izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela in sicer vodno in nadtalno ter umetno tesarstvo.

Parna žaga in strojne delavnice.

Prezemam po danih, kakor tudi lastnih načrtih zgradbo mostov, jezov, hiš, vil ter razne gospodarske in industrijske stavbe, stolpne strehe, kupole in cerkvena ostrešja, balkone, vrtno ulice, verande ter razna druga vrtna arhitektonična dela. Stopnice dekorativne stropove ter dekorativne stenske opaže. Za razne industrijske stavbe opozarjam zlasti na moje patentirane nosilce za večje proste raspetine od 12—15 m.

:: Razstava v paviljonu za stavbeno stroko in lesno industrijo ::

Ludovik Šef, Maribor,

Vsak trgovec s papirjem. Vsaka tiskarna. Vsak knjigovez. mora v svojem lastnem interesu spoznati

„PAPIRŠEFA“

Obiščite ga v njegovem lastnem paviljonu desno pri glavnem vходу.

Papir na debelo! Tvarniška zaloga! „LIPA MILL“

konfekcijski papir, kuverte in vse vrste drugega papirja, papir za pakovanje itd. Cigarettni papir: Abadie, Club, Samum, Golub

A. LAMPRET, Paviljon E 30 Ljubljana, Krekov trg šte. 10.

Najzanimivejše

Ljubljanskega velesejma bode brez dvoma

oddelek št. F 123—124

trgovskega paviljona in razstavišča. Vse najpraktičnejše, najlepše in najboljše, kar je svetovna tehnika v stroki

šivalnih strojev

dosedaj iznašla in preiskusila, razstavi svetovna tordka

Singer - šivalni stroji Bourne & Co.

v svojih paviljonih. Na ogled najmodernejše šivalne stroje bo gonila električna sila kar prihrani čas in denar.

To ni življensko vprašanje samo tvornic, marveč velja dandanes prihranitev časa in denarja posebno za rodbine.

Obisk

teh paviljonov Vam bo donesl več koristi in zabave kot vse senzacionalne kino-predstave!

Manufaktura na debelo - M. Hribernik

Ljubljana, Sodna ulica šte. 6.

Velika zaloga in vsakovrstna izbira. Paviljon „H“ šte. 329.

Jadranska banka - Beograd.

Delniška glavica: Din 60,000.000.—. Rezerva: Din 30,000.000.—.

Podružnice:

Bled, Caplat, Celje, Dobrovo, Hercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Sibenik, Tržič, Zagreb.

— Amerikanski oddelek. —

Naslov za brzojave: Jadranska.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opotija, Wien, Zadar.

FRANK SAHNER STATE BANK: Cortland Street 82, New York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

INDUS D. D. preje CARL POLLAK

Tovarna usnja in usnjatih izdelkov Kranj, Ljubljana, Vrhnika Centralna pisarna Ljubljana, Sv. Petra cesta 68. Tel. 528.

I. Industrija usnja.

A. Vegetabilno (čreslostrojeno usnje):

- kravine, rjave, črne in chagrin, ter za mehove in strehe,
- kipsi,
- teletine,
- ovčine in kozine
 - mazane, rjave in črne,
 - barvane, za mobilje, tapetiranje in konfekcijo;
- vachettes:
 - za izdelavo dokolenic, barvane ali naravne,
 - za izdelavo nogometnih žog,
 - za izdelavo razne usnjate, konfekcije;
- svinjine (specialiteta):
 - za fino jahalno opremo, barvane ali naravne,
 - za kovčge,
 - za mobilje in galanterijsko konfekcijo (portemonnais, portefeuilles in knjigoveštvo);

7. podplati:

- trovloženi hrastostrojani podplati,
- vache;
- croupi za izdelavo transmissijskih jermenov,
 - specijalno strojeni (angleški sistem),
 - hrastostrojani.

B. Chrom-usnje:

- box-calf, črno in barvano,
- chevreaux,
- chevrete,
- chrom-usnje za izdelavo nogometnih žog
- chrom-usnje za izdelavo jermenov

C. Galun-usnje

za izdelovanje vezilnih in šivalnih jermenčkov.

D. Lak-usnje:

- box-calf,
- chevreaux.

II. Industrija usnjatih izdelkov.

A. Cevljarski izdelki:

- čevlji za strapac,
- rudnike,
- sport in nogomet,
- po vojaškem vzorcu,
- sandale.

B. Konfekcija transmissijskih gonilnih jermenov:

- specijalni stroj,
- hrastov stroj,

- chrom-stroj,
- jermenci za šivanje in vezanje transmissijskih jermenov.

C. Konfekcija za

dokolenice (gamaše), nogometne žoge, torbice, portefeuilles itd. iz vegetabilnega, chrom- in lak-usnja, nahrbtniki, sportni pasovi itd., tržne torbice.

Ljubljanski veliki sejem paviljon J 302

Ljubljanski veliki sejem paviljon J 302

Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebljarska zadruga, Kropa (Slov.). Brzojavke: Zadruga Kropa. - Telefon interurban: Podnart 2. Paviljon G 263.

Žebli za železnice, Žebli za ladje, črni ali pocinkani, Žebli za zgradbe, Žebli za čevlje, Spojke za odre in prage, Spojke za ladje in splave, Železne brane, Zobje za brane, Kljake za podobne, zid itd., Vijaki z maticami, Zakovice za tenderje, kotle in mostove, Vijačni čepi, Verige.

BERSON

GUMIJEVE PETE

in
PODPLATI

ohranijo Vam obutev
trpežno in
elegantno

Dobe se v vseh boljših trgovinah z usnjem ter na debelo pri
BERSON-KAUČUK d. d., ZAGREB, WILSON TRG 7.

Gričar & Mejač

Ljubljana,
poleg glavne pošte.

Zaloga oblek za
gospode, dame in
dečke.

Teharska lesna industrija

Teharje, pošta in žel. postaja Štore pri Celju priporoča

stole in lesne izdelke.

Blago solidno, cene zmerne. Velesejem paviljon E št. 80.

FIAT-AUTOMOBILI

Glavno zastopstvo:

O. Žužek

Ljubljana, Sodna ulica šte. 11
Telefon interurb. 461

nudi od najmanjše 4-cilindrske 6/15 HP do 12-cilindrske
60 HP tipe svetovnoznane osebne avtomobile.

Tovorni avtomobili istih znamk od 1—5 ton.

V nakupu kot obratu
najcenejši!

Najugodnejši nakup avtomobilov. — Znižane cene!

Fiat
Torino
Austro
Fiat

SLAVENSKA BANKA d. d.

Podružnica
LJUBLJANA

preje Jugoslovanske Union-banka

ZAGREB

BEOGRAD

Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona,
Kranj, Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek,
Rogaška Slatina, Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Škofja
Loka, Velikovec, Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

Afilacije:

Budapest: Balkan Bank r. t.

Split: Jugoslavenska industrijska banka.

Wien: Bankhaus Milan Robert Alexander.

Delniška glavnica in rezerve 200.000.000 K.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

IMPORT

Gospodarska zveza

Telefon šte. 137.

Ljubljana

EKSPORT

Brzjavke: Gospodarska.

Blagovni oddelek:

kolonijalno blago,
krmila,
umetna gnojila,
žito in žitni izdelki,
usnje.

Manufakturni

oddelek:

češka in angleška
manufaktura.

Lesni oddelek:

nakup in prodaja,
lesa ter oglja,
lastne žage.

Strojni oddelek:

poljedelski in drugi
stroji.

Lastna zeljarna.

Mesni oddelek:

tovarna mesnih
izdelkov,
hladilnica,
izdelovalnica umet-
nega ledu,
izvoz ž.vine in
prašičev.

Vinski oddelek:

domača in tuja vina
v sodih in buteljkah.

Tovarna za milo in sveče.

Twornica za izdelovanje parketov.

THE REX Co.

Paviljon K, prostor štev. 485. □ □ □ □

LJUBLJANA
Gradišče št. 10
Telefon št. 268OPALOGRAPH najboljši razmnoževalni aparati.
UNDERWOOD najboljši ameriški pisalni stroj.
NOVOST: Potovalni Underwood, samo 3 kg težak in pisarniško pohišivo.Stavbeno podjetje
IVAN OGRIN

Ljubljana, Grubarjevo nabr. 8

Prevzemajo se vsakovrstne
gradnje. Naprava načrtov,
stroškovnikov. — Tehnična
mnenja in ocenitve.Delo solidno in hitro, cene
nizke.

Telefon številka 426.

Strojno, cilindrsko in plinovo olje,
bencin, petrolej, parafin, tovarno mast
ter tehniško-industrijske potrebščine.**A. Lampret**Reprezentanca Standard Oil Company of New York
Ljubljana, Krekov trg štev. 10 Telefon 247
Paviljon E 30

Tovarna parketov in parna žaga

Ustanovljena 1912. **IVAN SISKI** Telefon int. št. 244.
LJUBLJANA, Metelkova ulica št. 4priporočajo svojo zalogo hrastovih parket, bukovih parjenih
parket, smrekovega brodskega poda in vsake vrste trdega in
mehkega rezanega lesa. — Izdelujem tudi:**Lesene preproge** iz trdega lesa, katere so
zelo praktične kot pre-
proge za cerkve, predsobe, kopalne sobe, hodnike in sploš za
lokale s kamenitim tlakom.**Lesene preproge** se izdelujejo tudi v obliki predpražnikov,
kateri so jako trpežni. — **Lesene preproge** v manjših oblikah
so jako prikladni namizni podstavki. — **Lesene preproge** so jako
trpežne ter valed tega mnogo ceneje kot navadne kokus preproge.
Lesene preproge so valed enostavnega in hitrega snajenja
tudi v higi eničnem oziru zelo priporočljive. — **Lesene pre-**
proge se izdelujejo v raznih uzorcih in merah točno po naročilu.

Trgovci dobijo znaten popust.

Na II. ljubljanskem velikem semnju 1922 — Paviljon „E“ št. 79

Siegel & drugIndustrija platne-
nega in bombaža-
stega blaga

Ljubljana, Dunajska cesta 31. En gros.

Štedilnikina veliko
in malo**Fran Kosmač**stavbeno ključavničarstvo in specialna delavnica
za vzdne štedilnike

Ljubljana, Jeranova ulica štev. 5.

Razstavljeni štedilniki v paviljonu „G“ št. 264.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Dunajska cesta štev. 38/I

(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Telefon št. 21.

Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK. Ekspozitura: BLED.

Interesna skupnost s: Sveopčo Znanstveno banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Kar-
lovcu ter Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno nad 60.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne
papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema
vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskr-
buje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi
pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.

Bluzespodnja krila, predpasniki,
stezniki

najceneje pri:

A. Šinkovic nasl. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg štev. 19.**Prijatelji dobre kapljice**

naj ne zamude obiskati paviljona

»Osrednje vinarske zadruge«!

So najboljša in najcenejša vina iz Štajerske in Dolenjske, ker so
nabavljena direktno od članov-vinogradnikov. — Lahko se sklenejo
tudi kupčije na debelo. — Cene na drobno v PAVILJONU so:
Dolenjska črnina 48 in 52 K, Beli Štajere 52 K, Ljutomerčan 60 K.*! Te znamke čevlji so najboljši! Zahtevajte povsod!*

PETER KOZINA & CO.
TVORNICE ČEVLJEV v TRŽIČU, SLOVENIJA
CENTRALA v LJUBLJANI, BREG št. 20

ZAGREB *Filialke:* **BEOGRAD**
Matičeva ul. 13. *Balkanska 13.*

Weissbacher

lesnoindustrijska družba z o. z.

LJUBLJANA, Dunajska cesta 66.

Telefon 114.

Telefon 114.

I. obrat: Parna žaga. — Tesarstvo: izpeljava
in naprava strešnih stolov za visoke
stavbe in zvonike, stropov, slepih in
ladijskih tal, verand, paviljonov, vrt-
nih ograj, kegljišč, ledenic, mostov,
pilotaže.II. obrat: Strojno mizarstvo. — Stavbeno mi-
zarstvo: okna, vrata, portali, stop-
njice, steklene stene.III. obrat: Tovarna lesenih žaluzij in rolo za okna
po lastnem preizkušenem sistemu.**Zadružna Gospodarska banka d. d.**

Ljubljana, Dunajska cesta štev. 38/I

(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Telefon št. 21.

Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK. Ekspozitura: BLED.

Interesna skupnost s: Sveopčo Znanstveno banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Kar-
lovcu ter Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno nad 60.000.000.—.

All ste že o'kusili
„LUKUL“ ???

Naš prvi edini domači južni izvleček
prekaša vsled izdatnosti,
 okusa in cene vse druge izdelke,
 izdeluje: „LUKUL“ družba z o. z. v Ljubljani.

Zahtevajte v vseh trgovinah!

Ne pošiljajte našega denarja v tujino!

V PARADIŽU
 sta bila brez obleke
Adam in Eva.
 sedaj tega ni treba, ker se dobe
 vsakovrsne
 obleke za gospode
 dame in otroke
 v trgovini

O. Bernatovič
 Ljubljana, Mestni trg 5-6.

Konzervna tovarna na Vrhniki

Največja
 konzervna tovarna
 v Jugoslaviji

Priporoča vsakovrsne
 konzervne in mesne
 izdelke po dnevnih cenah
 Ceniki na razpolago

Paviljon na Velesajmu

Brzjavi: „Tovarno“ Vrhnika

Medić, Rakovc & Zankl

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov.
 D. z o. z.

Centrala Ljubljana. Podružnica Maribor. Skladišče Novi Sad.

Brzjavi: MERAKL LJUBLJANA. — Telefon: 64.

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski kilej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.
 „MERAKL“ Lak za pode. „MERAKL“ Linoleumlak za pode. „MERAKL“ Emajlni lak. „MERAKL“ Brunoline
 Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Dunajski mednarodni velesajem

10.—18. septembra 1922.

Najugodnejša priložnost za nakup za vse stroke.

4000 razstaviteljev iz tu- in inozemstva.

Oddelek za sirovine in proizdelke.

Gradbeni sejem.

Vsa pojasnila daje „Wiener Messe A. G.“, Wien VII, Messopalast in začasno zastopstvo v Ljubljani: „Avstrijski konzulat“, Turjaški trg 4.

KNJIGOVEZ NICA

In tvornica
 poslovnih knjig

Največji

in najmoderneje oprem-
 ljeni zavod te stroke
 v Jugoslaviji

Kopitarjeva
 ulica štev. 6

Črtanje

(rastriranje) in vezava
 po specialnih naročilih
 v najkrajšem času

Prvovrstni in brez-

konkurenčni izdelki

Termotehniški zavodi

Telefon št. 22-87

d. d.
Zagreb

Jurišićeva ulica 8

„GEBE“

kuhinska posoda za kuhanje, aparat za kurjavo in za likanje
 z ogljem, drvni, s plinom in z elektriko

Posetite

Ljubljanski velesajem, trgovski oddelek H, št. 333

Prometni zavod za premog

d. d. v
 LJUBLJANI

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti in v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov

za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

prima čehoslovaški in angleški koks za livarne in do-
 mačo uporabo, kovaški in črni premog ter jajčne brikete

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/II.

Svetlo kopirne odtise

(pavze) stavbnih in strojnih i. dr. načrtov, pozitivne in negativne, v poljubni
 velikosti in nakladi

Klišeeje

za eno- ali večbarvni tisk, v poljubnih oblikah, za vse vrste tiska od preproste
 do najfinejše

Foto-litografska dela

po najmodernejšem načinu, izvršuje v kratkem času in po zmernih cenah

**Jugoslovanska
 tiskarna**

Ljubljana